

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА**

Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту

Кафедра туризму і готельного господарства

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи бакалавра

на тему: «Інноваційні підходи до розвитку лікувально-оздоровчого туризму
в Україні»

Виконала: здобувачка 4 курсу
спеціальності 242 «Туризм»
групи ТУР2022-1
Чішагорова Д. М.

Керівник: Влащенко Н. М.
(прізвище та ініціали)

Рецензент: Островський І. А.
(прізвище та ініціали)

Харків – 2026 р.

Керівник роботи

(підпис)

«24» червня 2026 року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувачка Чішагорова Д. М.
допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри ТіГГ
(назва)

канд. екон. наук, доц. Писарева І. В.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«24» червня 2026 р.

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА**

Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту

Кафедра туризму і готельного господарства

Освітній рівень «бакалавр»

Спеціальність 242 «Туризм»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Зав. кафедри ТіГГ
доц., канд. екон. наук Писарева І. В.

« 25 » травня 2026 р.

**З А В Д А Н Н Я
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА**

Чішагоровій Дар'ї Максимівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Інноваційні підходи до розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні»
керівник роботи Влащенко Н. М., доц., к. е. н.
затверджені наказом вищого навчального закладу від «19» травня 2026 р.
№ 428-03
2. Строк подання здобувачем роботи 24 червня 2026 р.
3. Вихідні дані до роботи:
Чинне законодавство, наукові статті у фахових виданнях, фінансово-економічні показники звітності підприємства, статистичні дані та ресурси Інтернет.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
 1. Теоретичні засади та інноваційні підходи до розвитку лікувально-оздоровчого туризму.
 2. Тематичний аналіз господарської діяльності курортного готелю «N» м. Трускавець.
 3. Розробка інноваційного лікувально-оздоровчого туру eco-wellness спрямованості.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
 1. Сутність та особливості лікувально-оздоровчого туризму.
 2. Теоретичні основи інноваційного розвитку лікувально-оздоровчого туризму.

3. Ресурсно-інноваційні засади розвитку лікувально-оздоровчого туризму України в контексті європейського досвіду.
4. Аналіз господарської діяльності курортного готелю «N» м. Трускавець.
5. Аналіз фактичного попиту на Spa та Wellness-послуги курортного готелю «N».
6. Визначення потенційного попиту на інноваційні есо-wellness тури через анкетування.
7. Складання есо-wellness-програми перебування в курортному готелі.
8. Розрахунок основних економічних показників реалізації туру.
9. Формування фінансових результатів від реалізації туру.
10. Розробка альтернативного туру інноваційної спрямованості та порівняння ефективності розроблених варіантів.

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультантів	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Основна частина	Влащенко Н. М., доц.	25.05.26	24.06.26
Нормоконтроль	Покогодна М. М., доц.		

7. Дата видачі завдання 25.05.2026 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Збір і обробка первинної інформації</i>	25.05 – 27.05	
2.	<i>Робота над теоретичним розділом</i>	28.05 – 02.06	
3.	<i>Робота над аналітичним розділом</i>	03.06 – 10.06	
4.	<i>Робота над проєктним розділом</i>	11.06 – 18.06	
5.	<i>Розробка і оформлення графічного матеріалу</i>	19.06 – 20.06	
6.	<i>Оформлення пояснювальної записки</i>	21.06 – 22.06	
	<i>Перевірка на плагіат. Передзахист</i>	23.06 – 24.06	

Здобувач

_____ Чішагорова Д. М.
(підпис, прізвище, ініціали)

Керівник роботи

_____ Влащенко Н. М.
(підпис, прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ.....	8
1.1. Сутність та особливості лікувально-оздоровчого туризму.....	8
1.2. Теоретичні основи інноваційного розвитку лікувально-оздоровчого туризму.....	16
1.3. Ресурсно-інноваційні засади розвитку лікувально-оздоровчого туризму України в контексті європейського досвіду.....	22
РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КУРОРТНОГО ГОТЕЛЮ «N» м. ТРУСКАВЕЦЬ.....	31
2.1. Характеристика підприємства.....	31
2.2. Аналіз обсягу наданих послуг.....	33
2.3. Аналіз прибутку курортного готелю та його рентабельності.....	40
2.4. Обґрунтування впровадження інноваційних турів лікувально-оздоровчої спрямованості.....	46
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ІННОВАЦІЙНОГО ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРУ ECO-WELLNESS СПРЯМОВАНOSTІ.....	55
3.1. Складання есо-wellness-програми перебування в курортному готелі.....	55
3.2. Розрахунок основних економічних показників реалізації туру...	58
3.3. Розрахунок доходу та фінансових результатів від реалізації туру	63
3.4. Розробка альтернативного туру інноваційної спрямованості та порівняння ефективності розроблених варіантів.....	69
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	86

ВСТУП

Сучасний етап розвитку туристичної індустрії характеризується трансформацією попиту на туристичні продукти та зростанням інтересу до оздоровчих і рекреаційних форм відпочинку. Особливої актуальності набуває розвиток wellness- та SPA-туризму, який орієнтований на комплексне відновлення фізичного та психоемоційного стану людини, профілактику захворювань і формування здорового способу життя. У поєднанні з природно-ресурсним потенціалом курортних регіонів це створює сприятливі передумови для формування інноваційних туристичних продуктів, здатних задовольнити сучасні потреби споживачів.

В Україні, зокрема в курортних регіонах, таких як Трускавець, спостерігається стійкий попит на оздоровчі послуги, що базуються на використанні мінеральних вод, природних лікувальних ресурсів та сучасних методів відновлення організму. Водночас сучасний турист дедалі частіше прагне поєднувати лікувально-оздоровчі програми з активним відпочинком та пізнавальними подорожами, що зумовлює необхідність удосконалення підходів до формування туристичних пакетів.

Теоретичні та прикладні аспекти розвитку лікувально-оздоровчого, медичного та wellness-туризму досліджувалися у працях вітчизняних науковців, зокрема С. Галасюк, Г. П. Щуки, Л. В. Ковальської, Л. В. Гальків, В. Ф. Кифяка, М. П. Кляпа та Ф. Ф. Шандора, а також у дослідженнях А. А. Романової та Я. Москвяк.

Попри значну кількість наукових досліджень у цій сфері, питання інтеграції оздоровчих програм із туристично-екскурсійною складовою в межах єдиного комплексного туристичного продукту на рівні конкретних курортних підприємств залишаються недостатньо опрацьованими та потребують подальшого наукового обґрунтування.

Актуальність теми зумовлена потребою у створенні конкурентоспроможних туристичних продуктів, які поєднують оздоровчі,

рекреаційні та пізнавальні послуги в єдиному пакеті. Особливої актуальності зазначені питання набувають для курортних готелів, які прагнуть підвищити завантаженість і розширити спектр послуг.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та практична розробка Есо-wellness-турів для курортного готелю з оцінкою їх економічної ефективності та конкурентних переваг.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- дослідити сутність та особливості лікувально-оздоровчого туризму;
- проаналізувати теоретичні основи інноваційного розвитку лікувально-оздоровчого туризму;
- дослідити ресурсно-інноваційні засади розвитку лікувально-оздоровчого туризму України в контексті європейського досвіду;
- виконати тематичний аналіз господарської діяльності курортного готелю «N» м. Трускавець;
- розробити Есо-wellness-тури з поєднанням оздоровчих та екскурсійних компонентів, визначити їх ефективність та перспективи впровадження.

Об'єктом дослідження є процес організації лікувально-оздоровчих туристичних продуктів у діяльності курортних готелів.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційні та економічні аспекти формування Есо-wellness-турів у сучасних умовах розвитку туристичного ринку.

У процесі виконання роботи використано наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, статистичні дані, аналітичні матеріали туристичної галузі, а також результати власних економічних розрахунків.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Повний обсяг роботи – 86 сторінок, у тому числі основного тексту – 79 сторінок. Робота містить: 26 таблиць, 22 рисунки, 5 формул, список використаних джерел (45 найменувань, викладених на 6 сторінках), 1 додаток.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність та особливості лікувально-оздоровчого туризму

Лікувально-оздоровчий туризм є одним із найбільш перспективних напрямів сучасної туристичної індустрії, який поєднує відпочинок, профілактику захворювань, лікування та відновлення фізичного й психологічного стану людини. У сучасних умовах зростання рівня стресу, погіршення екологічної ситуації та збільшення кількості хронічних захворювань попит на лікувально-оздоровчі послуги постійно зростає. Саме тому цей вид туризму набуває особливого значення як у світі, так і в Україні.

Лікувально-оздоровчий туризм – це вид туристичної діяльності, спрямований на відновлення здоров'я, профілактику захворювань, лікування та загальне оздоровлення людини шляхом використання природних лікувальних ресурсів, медичних послуг, оздоровчих програм та сучасних wellness-технологій. Основною особливістю цього виду туризму є поєднання рекреаційної діяльності з медичними та профілактичними процедурами [5].

У науковій літературі лікувально-оздоровчий туризм часто поділяють на два взаємопов'язані напрями: лікувальний та оздоровчий туризм. Лікувальний туризм передбачає поїздки з метою отримання кваліфікованої медичної допомоги, реабілітації або спеціалізованого лікування в санаторно-курортних закладах, клініках чи медичних центрах. Оздоровчий туризм орієнтований переважно на профілактику захворювань, підтримання здорового способу життя, відновлення емоційного стану та загальне зміцнення організму.

У сучасній науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення поняття лікувально-оздоровчого туризму та його структури. Більшість науковців розглядають його як комплексне явище, що поєднує лікувальний, оздоровчий, рекреаційний та профілактичний компоненти.

Так, українська дослідниця Світлана Галасюк [5] зазначає, що лікувально-оздоровчий туризм охоплює медичний, санаторно-курортний, SPA- та wellness-туризм і поєднує лікування, профілактику та загальне оздоровлення людини. Авторка підкреслює, що сучасний розвиток галузі характеризується активним поширенням wellness- та SPA-концепцій, які орієнтовані на підтримання здорового способу життя та психоемоційного балансу.

На думку Ганна Щука, Людмила Ковальська та Лідія Гальків [34], лікувально-оздоровчий туризм слід розглядати як систему, що складається з медичного, оздоровчого, санаторно-курортного, SPA- та велнес-туризму. Дослідники акцентують увагу на тому, що головною метою лікувального туризму є отримання медичних послуг та реабілітації, тоді як оздоровчий туризм орієнтується на профілактику захворювань, релаксацію та підтримання фізичного й емоційного здоров'я.

Василь Кифяк [13] у своїй праці розглядає туризм як складну соціально-економічну систему, що включає організаційні, економічні та рекреаційні складові. Автор наголошує на важливості розвитку туристичної діяльності в Україні з урахуванням природно-ресурсного потенціалу та потреб населення. У цьому контексті лікувально-оздоровчий туризм можна розглядати як один із напрямів туристичної діяльності, що поєднує відпочинок і відновлення здоров'я.

Досліджуючи сучасні різновиди туризму, Марія Кляп та Федір Шандор [14] визначають лікувально-оздоровчий туризм як складову системи спеціалізованих видів туризму, пов'язаних із відновленням фізичного та психоемоційного стану людини. Автори підкреслюють, що цей напрям охоплює як медичний туризм, спрямований на лікування та реабілітацію, так і оздоровчий туризм, орієнтований на профілактику захворювань і загальне зміцнення організму.

У більш пізніх працях [32] ті самі автори також акцентують увагу на розширенні змісту сучасного туризму, включаючи SPA- та wellness-напрями,

що свідчить про трансформацію лікувально-оздоровчого туризму під впливом інноваційних підходів і зміни потреб споживачів туристичних послуг.

Науковиця Анна Романова [25] поділяє лікувально-оздоровчий туризм на два основні напрями: медичний туризм та wellness- і SPA-туризм. Авторка наголошує, що wellness-туризм у сучасних умовах стає одним із найбільш динамічних сегментів туристичного ринку завдяки популяризації здорового способу життя та інноваційних оздоровчих технологій.

Дослідники Леся Устименко та Наталія Булгакова [30] у своїх працях акцентують увагу на розвитку wellness-туризму як інноваційного напрямку туристичної діяльності. Вони зазначають, що wellness-туризм включає SPA-послуги, фітнес-програми, антистресові практики, здорове харчування та сучасні технології відновлення організму.

Своєю чергою, Ярослава Москвяк [20] визначає медичний туризм як напрям туристичної діяльності, пов'язаний із отриманням кваліфікованої медичної допомоги, лікуванням, діагностикою та реабілітацією у спеціалізованих медичних закладах. Авторка наголошує на важливості розвитку санаторно-курортного комплексу України як основи конкурентоспроможності лікувального туризму.

З метою узагальнення різних наукових підходів до трактування лікувально-оздоровчого туризму доцільно систематизувати погляди дослідників (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи дослідників щодо визначення поняття «лікувально-оздоровчий туризм»

Автори	Підходи до визначення
1	2
Світлана Галасюк [5]	Розглядає лікувально-оздоровчий туризм як комплексний вид туризму, що охоплює медичний, санаторно-курортний, SPA- та wellness-туризм. Наголошує на поєднанні лікування, профілактики та оздоровлення, а також розвитку wellness- та SPA-концепцій

Продовж. табл. 1.1

1	2
Ганна Щука, Людмила Ковальська, Лідія Гальків [34]	Визначають лікувально-оздоровчий туризм як систему, що включає медичний, оздоровчий, санаторно-курортний, SPA- та wellness-туризм. Розмежовують лікувальний і оздоровчий напрями за цілями подорожі
Василь Кифяк [13]	Розглядає туризм як соціально-економічну систему, де лікувально-оздоровчий туризм є одним із напрямів, що поєднує відпочинок, лікування та відновлення здоров'я з урахуванням ресурсного потенціалу.
Марія Кляп, Федір Шандор [14]	Визначають лікувально-оздоровчий туризм як складову спеціалізованих видів туризму, що охоплює медичний (лікування, реабілітація) та оздоровчий (профілактика, зміцнення здоров'я) напрями.
Анна Романова [25]	Поділяє лікувально-оздоровчий туризм на медичний та wellness-/SPA-туризм. Наголошує на динамічному розвитку wellness-сегмента та інноваційних оздоровчих технологій.
Леся Устименко, Наталія Булгакова [30]	Розглядають wellness-туризм як інноваційний напрям, що включає SPA-послуги, фітнес-програми, антистресові практики та сучасні технології відновлення.
Ярослава Москвяк [20]	Визначає медичний туризм як напрям, пов'язаний із лікуванням, діагностикою та реабілітацією в спеціалізованих закладах. Підкреслює значення санаторно-курортної бази України.

Аналіз наукових підходів свідчить, що лікувально-оздоровчий туризм розглядається як інтегрований напрям туристичної діяльності, який поєднує лікувальні та оздоровчі функції, а також тісно пов'язаний із розвитком сучасних спеціалізованих видів туризму.

Основою розвитку лікувально-оздоровчого туризму є використання природно-лікувальних ресурсів, до яких належать мінеральні води, лікувальні грязі, сприятливі кліматичні умови, термальні джерела, морське повітря та інші природні фактори. Саме наявність таких ресурсів формує конкурентні переваги туристичних регіонів та сприяє розвитку курортно-рекреаційної діяльності.

Серед основних функцій лікувально-оздоровчого туризму виділяють такі (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Функції лікувально-оздоровчого туризму [13, 14, 34]

Розглянемо кожну з цих функцій детальніше.

Лікувальна функція лікувально-оздоровчого туризму полягає у використанні природних ресурсів, медичних технологій та спеціалізованих програм для відновлення організму після захворювань або хронічних станів.

Вона передбачає комплексний вплив на фізіологічні процеси людини через поєднання медичних процедур, природних факторів і реабілітаційних методик. Особливе значення ця функція має у санаторно-курортних закладах, де створюються умови для системного лікування під наглядом фахівців.

Профілактична функція спрямована на зниження ризику виникнення захворювань шляхом формування здорових звичок, нормалізації способу життя та регулярного використання оздоровчих процедур. Вона включає заходи, орієнтовані на підтримання оптимального стану організму ще до появи патологій, що дозволяє зменшити навантаження на систему охорони здоров'я та підвищити загальний рівень здоров'я населення.

Рекреаційна функція пов'язана з відновленням психофізичного стану людини через зміну середовища перебування, відпочинок і відволікання від повсякденних навантажень. Вона реалізується через перебування у сприятливих природних умовах, участь у релаксаційних та відновлювальних програмах, що сприяє зниженню рівня стресу та підвищенню працездатності.

Соціальна функція полягає у впливі лікувально-оздоровчого туризму на якість життя населення та загальний рівень добробуту суспільства. Вона сприяє розширенню доступу до оздоровчих і медичних послуг, розвитку культури здорового способу життя та підвищенню соціальної активності різних груп населення, включаючи людей похилого віку та осіб із хронічними захворюваннями.

Економічна функція проявляється у стимулюванні розвитку регіонів через створення нових робочих місць, розвиток інфраструктури та залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій. Лікувально-оздоровчий туризм сприяє формуванню додаткових доходів у місцеві бюджети, розвитку малого та середнього бізнесу, а також підвищенню інвестиційної привабливості територій із природно-лікувальним потенціалом.

Лікувально-оздоровчий туризм має низку характерних особливостей. По-перше, він безпосередньо пов'язаний із медичною сферою та вимагає наявності спеціалізованих установ і кваліфікованого персоналу. По-друге,

важливу роль відіграють природні лікувальні ресурси та екологічний стан території. По-третє, цей вид туризму характеризується тривалішим перебуванням туристів у порівнянні з іншими видами туризму, оскільки оздоровчі та лікувальні процедури потребують певного часу для досягнення результату [21].

Сучасний лікувально-оздоровчий туризм активно трансформується під впливом інноваційних технологій. У діяльність санаторно-курортних та wellness-комплексів впроваджуються цифрові сервіси бронювання, телемедицина, smart-health технології, індивідуалізовані програми оздоровлення, SPA- та wellness-концепції. Інноваційний підхід дозволяє підвищити якість обслуговування, конкурентоспроможність туристичних підприємств та привабливість туристичних дестинацій.

Залежно від мети подорожі лікувально-оздоровчий туризм поділяють на декілька основних видів (рис. 1.2).

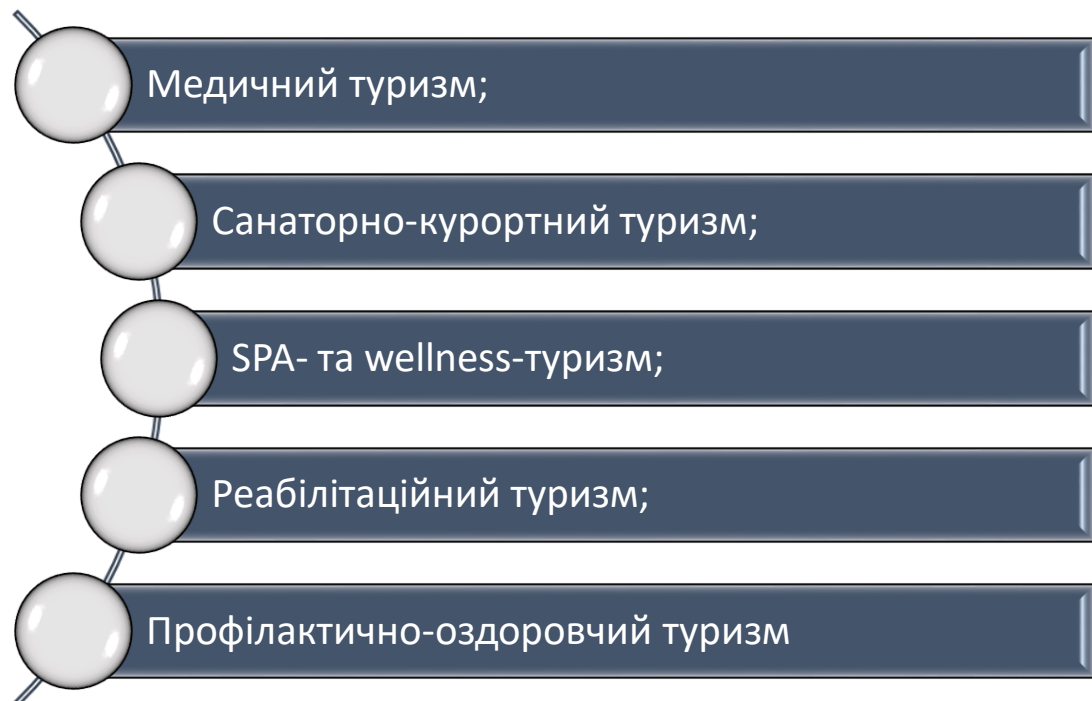

Рис. 1.2. Класифікація лікувально-оздоровчого туризму залежно від мети подорожі

Кожен із зазначених напрямів має свої особливості.

Наприклад, медичний туризм передбачає подорожі з метою отримання професійної медичної допомоги, проведення діагностики, лікування або складних медичних процедур у спеціалізованих закладах охорони здоров'я. Найчастіше туристи обирають цей вид туризму через вищу якість медичних послуг, доступнішу вартість лікування або використання сучасних технологій і методик, які можуть бути недоступними за місцем проживання. Медичний туризм охоплює різні напрями, зокрема стоматологію, кардіологію, пластичну хірургію, репродуктивну медицину та інші види спеціалізованого лікування.

Санаторно-курортний туризм базується на використанні природних лікувальних ресурсів, таких як мінеральні води, лікувальні грязі, кліматичні умови та термальні джерела. Його основною метою є комплексне оздоровлення організму, лікування хронічних захворювань та відновлення фізичного стану людини. Цей вид туризму поєднує медичні процедури, спеціальні режими харчування, фізіотерапію та рекреаційний відпочинок у природному середовищі.

SPA- та wellness-туризм орієнтований на підтримання гармонійного фізичного та психоемоційного стану людини. Він включає різноманітні релаксаційні процедури, водні комплекси, масажі, фітнес-програми, косметологічні послуги та практики здорового способу життя. Особливістю цього напрямку є акцент не лише на фізичному здоров'ї, а й на внутрішньому балансі, зниженні рівня стресу та покращенні загального самопочуття. У сучасних умовах SPA- та wellness-туризм активно розвивається завдяки впровадженню інноваційних технологій та індивідуалізованих програм оздоровлення.

Реабілітаційний туризм пов'язаний із відновленням здоров'я після перенесених захворювань, операцій, травм або тривалого лікування. Він спрямований на поступове відновлення фізичних функцій організму, адаптацію людини до повсякденного життя та покращення її психологічного стану. Реабілітаційні програми можуть включати фізіотерапію, лікувальну

фізкультуру, психологічну підтримку та сучасні методики відновлення під контролем медичних спеціалістів.

Профілактично-оздоровчий туризм орієнтований на підтримання здоров'я та попередження розвитку захворювань шляхом використання оздоровчих процедур, активного відпочинку та здорового способу життя. Він сприяє зміцненню імунної системи, підвищенню працездатності та покращенню загального стану організму. До цього виду туризму належать фітнес-тури, програми детоксикації, активний відпочинок на природі, оздоровчі табори та інші заходи, спрямовані на підтримання фізичного й емоційного благополуччя людини.

Таким чином, лікувально-оздоровчий туризм є важливою складовою сучасної туристичної індустрії, що поєднує медичні, рекреаційні та інноваційні елементи. Його розвиток сприяє покращенню здоров'я населення, підвищенню економічного потенціалу країни та формуванню позитивного міжнародного іміджу України як перспективної лікувально-оздоровчої дестинації.

1.2. Теоретичні основи інноваційного розвитку лікувально-оздоровчого туризму

У сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації економіки інновації стають одним із ключових чинників розвитку туристичної сфери. Особливо важливого значення інноваційні процеси набувають у лікувально-оздоровчому туризмі, оскільки цей напрям поєднує туристичні, медичні, рекреаційні та оздоровчі послуги. Впровадження інновацій дозволяє підвищити якість обслуговування, конкурентоспроможність туристичних дестинацій, рівень комфорту для споживачів та ефективність функціонування підприємств туристичної індустрії.

Поняття «інновація» у туристичній сфері розглядається як процес створення та впровадження нових технологій, послуг, організаційних рішень

або методів управління, спрямованих на вдосконалення туристичної діяльності та задоволення потреб споживачів. У лікувально-оздоровчому туризмі інновації охоплюють не лише модернізацію матеріально-технічної бази, а й розвиток сучасних медичних технологій, цифрових сервісів, wellness-програм та індивідуалізованих підходів до оздоровлення.

Інноваційний розвиток лікувально-оздоровчого туризму базується на поєднанні традиційних методів лікування й оздоровлення із сучасними технологічними рішеннями. Особливого поширення набувають wellness- та SPA-концепції, які поєднують оздоровчі процедури, фізичну активність, здорове харчування, психологічне розвантаження та елементи естетичної медицини [24].

Основні інноваційні напрями розвитку лікувально-оздоровчого туризму та їх характеристику доцільно узагальнити у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Основні інноваційні напрями розвитку лікувально-оздоровчого туризму [1–3, 24]

Інноваційні напрями	Характеристика
1	2
Цифровізація туристичних послуг	Використання онлайн-бронювання, мобільних застосунків, електронних систем управління та цифрових платформ для взаємодії з клієнтами
Телемедицина	Надання дистанційних медичних консультацій, моніторинг стану здоров'я та супровід пацієнтів після лікування або реабілітації
Smart-health технології	Використання фітнес-трекерів, цифрової діагностики, мобільних сервісів контролю здоров'я та персоналізованих оздоровчих програм
SPA- та wellness-концепції	Поєднання оздоровчих процедур, релаксації, фізичної активності, здорового харчування та психологічного відновлення
Екологічні та sustainable-підходи	Впровадження екологічно безпечних технологій, органічного харчування, енергоефективності та концепцій «зеленого» туризму

Продовж. табл. 1.2

1	2
Інноваційні методи управління	Створення туристичних кластерів, розвиток партнерства між медичними й туристичними закладами, цифрове управління сервісами.
Персоналізація туристичних послуг	Формування індивідуальних програм лікування та оздоровлення відповідно до потреб і стану здоров'я туриста

Одним із найважливіших напрямів інноваційного розвитку є цифровізація лікувально-оздоровчого туризму. Сучасні туристичні підприємства активно використовують цифрові платформи бронювання, мобільні додатки, онлайн-консультації, електронні системи управління клієнтськими даними та технології штучного інтелекту.

Важливу роль у розвитку лікувально-оздоровчого туризму відіграє телемедицина, яка забезпечує дистанційне консультування пацієнтів, моніторинг стану здоров'я та підтримку після проходження лікування або реабілітації. До таких технологій належать фітнес-трекери, мобільні застосунки для контролю фізичної активності, цифрові діагностичні системи та програми персоналізованого оздоровлення [1].

Суттєвий вплив на розвиток лікувально-оздоровчого туризму мають екологічні та sustainable-підходи. У сучасних умовах туристи все більше орієнтуються на екологічно безпечний відпочинок, використання натуральних продуктів, органічного харчування та природних методів оздоровлення. У зв'язку з цим туристичні комплекси впроваджують енергоефективні технології, системи екологічного менеджменту та концепції «зеленого туризму», що сприяє формуванню позитивного іміджу туристичних дестинацій.

Інноваційний розвиток лікувально-оздоровчого туризму також передбачає вдосконалення організаційних та управлінських підходів. Зокрема, важливого значення набуває створення кластерів, партнерство між туристичними підприємствами та медичними установами, розвиток

міжнародного співробітництва та залучення інвестицій у модернізацію санаторно-курортної інфраструктури. Ефективне управління інноваційними процесами сприяє підвищенню якості туристичних послуг та зміцненню конкурентних позицій країни на міжнародному ринку лікувально-оздоровчого туризму [1, 2].

Для України інноваційний розвиток лікувально-оздоровчого туризму є особливо актуальним, оскільки країна має значний природно-ресурсний потенціал, який може стати основою для формування сучасних туристичних продуктів. Водночас розвиток галузі потребує модернізації інфраструктури, цифрової трансформації, впровадження міжнародних стандартів якості та активного використання інноваційних технологій у сфері медичних і туристичних послуг.

Одним із сучасних інноваційних напрямів розвитку лікувально-оздоровчого туризму є формування комплексних лікувально-оздоровчих турів на базі санаторіїв, SPA-комплексів, wellness-центрів та інших курортно-рекреаційних закладів. Воно передбачає поєднанні традиційних санаторно-курортних або оздоровчих послуг із туристично-екскурсійною програмою, активним відпочинком та елементами культурно-пізнавального туризму.

Сучасний туристичний ринок демонструє тенденцію до зростання попиту на комплексні туристичні продукти, які забезпечують не лише лікування чи оздоровлення, а й емоційне відновлення, нові враження та різноманітний дозвілєвий досвід. У зв'язку з цим санаторно-курортні заклади дедалі частіше трансформуються із традиційних лікувальних установ у багатофункціональні туристично-оздоровчі комплекси, які поєднують медичні, рекреаційні та туристичні послуги.

Інноваційність такого підходу полягає у створенні індивідуалізованих лікувально-оздоровчих турів, які формуються відповідно до потреб, віку, фізичного стану та мотивації туристів. Наприклад, туристичний продукт може включати проживання в санаторії, діагностичні та лікувальні процедури, SPA-

програми, фітнес-заняття, дієтичне харчування, екскурсійні маршрути, природні рекреаційні активності та психологічні практики відновлення [1].

Особливого поширення набувають wellness-тури, anti-stress тури, detox-програми, beauty-тури, йога-тури та реабілітаційні тури, орієнтовані на комплексне фізичне й емоційне оздоровлення людини. У межах таких турів активно використовуються сучасні wellness-технології, цифрові сервіси моніторингу здоров'я, індивідуальні консультації спеціалістів та елементи персоналізованої медицини.

Важливим елементом інноваційного формування лікувально-оздоровчих турів є інтеграція туристичних маршрутів із природно-рекреаційними ресурсами регіону. Зокрема, у Карпатському регіоні активно розвиваються оздоровчі тури з поєднанням санаторного лікування, гірського туризму, термальних комплексів та етнокультурних програм.

Крім того, сучасні лікувально-оздоровчі тури все частіше формуються за принципом «all inclusive wellness», що передбачає комплексне обслуговування туриста – від медичного супроводу та оздоровчих процедур до організації дозвілля, харчування та туристичних активностей. Такий підхід дозволяє підвищити конкурентоспроможність туристичного продукту та адаптувати його до сучасних потреб споживачів.

На рис. 1.3 наведені складові інноваційного лікувально-оздоровчого туру.

Рис. 1.3 демонструє структуру інноваційного лікувально-оздоровчого туру як комплексного туристичного продукту, що поєднує медичні, оздоровчі, рекреаційні та технологічні елементи.

Особливу увагу в сучасних умовах приділяють персоналізації туристичних послуг. На відміну від традиційних санаторно-курортних програм, сучасні лікувально-оздоровчі тури формуються з урахуванням індивідуальних потреб туристів, їхнього віку, стану здоров'я, фізичної активності та особистих уподобань.

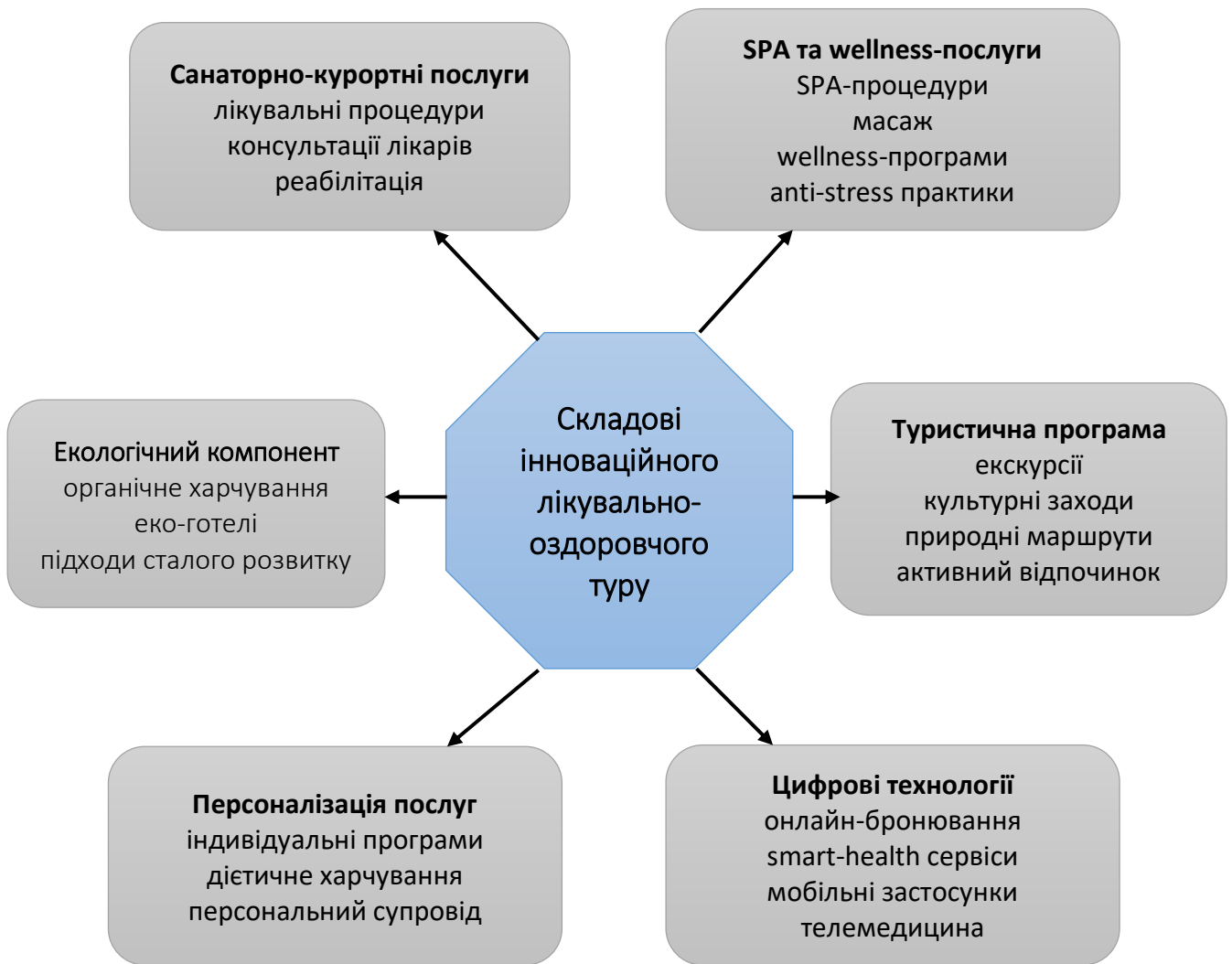

Рис. 1.3. Складові інноваційного лікувально-оздоровчого туру

Важливим елементом інноваційного лікувально-оздоровчого туру є використання цифрових технологій, що забезпечують підвищення доступності та зручності туристичних послуг. Сучасні цифрові сервіси дозволяють туристам дистанційно обирати оздоровчі програми, бронювати послуги, отримувати консультації фахівців та контролювати результати оздоровлення за допомогою мобільних застосунків і smart-health технологій.

Крім того, сучасні лікувально-оздоровчі тури все більше орієнтуються на принципи екологічності та сталого розвитку. Під час обслуговування рекреантів оздоровчі заклади прагнуть використанні екологічно безпечні технології, натуральні продукти, пропонувати органічне харчування та раціонально використовують природні ресурси.

Таким чином, структура інноваційного лікувально-оздоровчого туру свідчить про трансформацію сучасного туристичного продукту у напрямі комплексності, технологічності, індивідуалізації та екологічної орієнтованості.

1.3. Ресурсно-інноваційні засади розвитку лікувально-оздоровчого туризму України в контексті європейського досвіду

Україна володіє значним природно-ресурсним потенціалом для розвитку лікувально-оздоровчого туризму, що представлений мінеральними водами, лікувальними грязями, термальними джерелами, сприятливими кліматичними умовами та розвиненою мережею санаторно-курортних закладів. Найбільша концентрація лікувально-оздоровчих ресурсів зосереджена у Карпатському, Подільському та Причорноморському регіонах.

Одним із найбільш відомих лікувально-оздоровчих центрів України є Трускавець, який спеціалізується на лікуванні захворювань шлунково-кишкового тракту, нирок та сечовидільної системи завдяки використанню мінеральної води «Нафтуся». У місті активно функціонують сучасні лікувально-реабілітаційні комплекси, зокрема Rixos Prykarpattya [15], який поєднує медичний центр, SPA-комплекс, wellness-програми та туристичні послуги. Комплекс впроваджує інноваційні програми детоксикації, anti-age терапії, реабілітації та цифрової діагностики організму. У структурі закладу функціонують сучасні діагностичні лабораторії, системи онлайн-бронювання та індивідуалізовані wellness-програми.

Важливим центром санаторно-курортного лікування є Моршин, який відомий лікуванням захворювань травної системи та порушень обміну речовин. Сучасні санаторії курорту активно впроваджують detox- і wellness-програми, що поєднують бальнеотерапію, дієтичне харчування, SPA-процедури та рекреаційний відпочинок. Туристичні оператори дедалі частіше формують комплексні wellness-тури до Моршина, що включають проживання,

лікувальні процедури, екскурсійне обслуговування та активний відпочинок у Карпатському регіоні [27].

Перспективним напрямом розвитку лікувально-оздоровчого туризму є термальні курорти Закарпаття, зокрема Косино та Берегове. Термальні комплекси регіону орієнтуються на європейську модель wellness-туризму та поєднують лікування термальними водами з розвиненою туристично-розважальною інфраструктурою. Особливо популярними є SPA-комплекси з термальними басейнами, саунами, фітнес-зонами, соляними кімнатами та релаксаційними просторами. У регіоні активно розвиваються wellness-weekend тури, які включають відвідування термальних басейнів, дегустаційні тури, гастрономічні маршрути та екскурсійні програми [6].

Значний потенціал для розвитку есо-wellness туризму має Східниця, яка характеризується великою кількістю джерел мінеральних вод різного хімічного складу. Курорт активно просуває концепцію екологічного оздоровлення та рекреації. Тут формуються комплексні тури, що поєднують санаторне лікування, гірський туризм, SPA-відпочинок, психологічне відновлення та природну рекреацію. Популярності набувають anti-stress та detox-програми, орієнтовані на відновлення психоемоційного стану людини.

Серед центральних регіонів України важливе місце займає Миргород, який спеціалізується на лікуванні захворювань органів травлення та реабілітації. Курорт модернізує санаторно-курортну інфраструктуру шляхом впровадження сучасних фізіотерапевтичних методик, цифрових систем моніторингу здоров'я та комплексних програм оздоровлення. Окремі санаторії впроваджують програми медичної реабілітації та післястресового відновлення, що є особливо актуальним у сучасних умовах [6].

Важливу роль у розвитку лікувально-оздоровчого туризму відіграють державні та регіональні ініціативи. У межах регіональних стратегій розвитку туризму Львівської та Закарпатської областей передбачено модернізацію курортної інфраструктури, розвиток wellness- та SPA-індустрії, підвищення якості сервісу та популяризацію лікувально-оздоровчих DESTINATION Україна

на міжнародному ринку. Крім того, громади курортних територій активно залучають інвестиції у реконструкцію санаторно-курортних комплексів, розвиток туристичної логістики та створення сучасних рекреаційних просторів [1].

Сьогодні в Україні дедалі частіше змінюється сам підхід до організації лікувально-оздоровчих поїздок. Якщо раніше основний акцент робився на санаторному лікуванні, то зараз у межах одного туру поєднують медичні процедури, SPA- та wellness-послуги, відпочинок і знайомство з регіоном.

Через це курорти вже не сприймаються лише як місце лікування. Вони стають простором, де люди можуть одночасно відновити здоров'я, відпочити й отримати нові враження. Поступово змінюється попит і змушує заклади розширювати свої послуги та оновлювати підхід до роботи з туристами.

Характеристика найбільш популярних лікувально-оздоровчих курортів України доцільно подати у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Характеристика найпопулярніших лікувально-оздоровчих курортів
України [20]

Курорт	Спеціалізація	Інноваційні напрями розвитку
Трускавець	Захворювання нирок, ШКТ	Wellness-програми, smart-медицина, SPA-комплекси
Моршин	Захворювання травної системи	detox-програми, персоналізоване оздоровлення
Східниця	Мінеральне лікування, реабілітація	eco-wellness тури, психологічне відновлення
Косино	Термальне оздоровлення	Сучасні термальні комплекси, SPA-інфраструктура
Берегове	Термальні води, реабілітація	Wellness-тури, рекреаційні програми
Миргород	Лікування органів травлення	Цифрові оздоровчі технології, фізіотерапія

Впровадження інновацій у лікувально-оздоровчому туризмі, зокрема в медичній та організаційній сферах, супроводжується низкою системних бар'єрів, які стримують швидкість трансформаційних процесів та знижують

ефективність модернізації галузі. Вони мають як економічний, так і інституційний, кадровий та технологічний характер.

У медичній сфері одним із ключових бар'єрів є недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення частини санаторно-курортних і оздоровчих закладів. Значна кількість установ функціонує на базі застарілого обладнання, що не відповідає сучасним стандартам діагностики та лікування. Через зазначені причини ускладнюється впровадження цифрових технологій, телемедицини, сучасних методів реабілітації та персоналізованих оздоровчих програм. Водночас оновлення медичної бази потребує значних інвестицій, які не завжди є доступними для закладів державної або комунальної форми власності.

Поряд із цим суттєвою проблемою залишається кадрове забезпечення. Впровадження інноваційних медичних технологій потребує висококваліфікованих фахівців, які володіють сучасними методиками лікування, цифровими інструментами та підходами доказової медицини. Проте в багатьох регіонах спостерігається дефіцит таких спеціалістів, а також недостатній рівень їхньої підготовки до роботи в умовах інтегрованих медико-туристичних сервісів.

Що стосується організаційної сфери, зокрема формування комплексних лікувально-оздоровчих турів, то тут важливим бар'єром є недостатній рівень інтеграції між медичними закладами, туристичними операторами та санаторно-курортними установами. Відсутність стабільної співпраці між цими суб'єктами ускладнює створення єдиного туристичного продукту, який би поєднував лікування, проживання, харчування та дозвілля.

Окремою проблемою є слабкий розвиток маркетингових інновацій та цифрових платформ просування лікувально-оздоровчих турів. У багатьох випадках просування санаторно-курортних послуг залишається традиційним і недостатньо орієнтованим на сучасні цифрові канали комунікації, що знижує їхню конкурентоспроможність на ринку туристичних послуг [1].

Не менш важливим бар'єром виступає фінансова обмеженість туристичних і оздоровчих підприємств. Формування інноваційних турів потребує інвестицій у розробку нових програм, модернізацію інфраструктури, навчання персоналу та впровадження цифрових технологій. В умовах нестабільного економічного середовища такі витрати часто є надмірними для більшості закладів.

Таким чином, впровадження інновацій у медичній та організаційній складових лікувально-оздоровчого туризму стримується комплексом взаємопов'язаних бар'єрів. Їх подолання потребує системного підходу, що включає модернізацію інфраструктури, розвиток кадрового потенціалу, удосконалення нормативної бази та посилення співпраці між учасниками туристичного ринку.

Узагальнюючи ресурсний та інноваційний потенціал України у сфері лікувально-оздоровчого туризму, важливо враховувати не лише внутрішні можливості розвитку галузі, а й міжнародний досвід, який формує сучасні стандарти функціонування курортів. Європейські країни вже сформували ефективні моделі розвитку wellness-індустрії, які поєднують медичні, рекреаційні, сервісні та цифрові інновації.

У країнах Європи розвиток wellness-туризму базується на концепції інтегрованого здоров'я, в якій відпочинок, профілактика та лікування формують єдиний безперервний процес. У Німеччині, Австрії, Чехії та Угорщині курорти функціонують як багатофункціональні медико-рекреаційні центри, що поєднують клінічну медицину, SPA-послуги та психологічне відновлення. Особливістю є тісна інтеграція з системою охорони здоров'я, коли частина процедур може частково компенсуватися страховою медициною [21].

Сучасні європейські курорти активно впроваджують інноваційні підходи до організації діяльності. Серед них – цифровізація сервісів (онлайн-бронювання, мобільні додатки для клієнтів, електронні медичні картки), використання штучного інтелекту для формування індивідуальних

оздоровчих програм, а також впровадження smart-health технологій для моніторингу стану здоров'я клієнтів у реальному часі. Значна увага приділяється персоналізації послуг, коли програми лікування та відпочинку адаптуються під фізичний стан, вік та стиль життя туриста. Окремо варто відзначити розвиток есо-wellness концепцій, які передбачають використання екологічних матеріалів, органічного харчування та енергоефективної інфраструктури [22].

Для України адаптація європейських моделей розвитку wellness-туризму є одним із ключових напрямів модернізації галузі. Передусім це стосується переходу від класичної санаторної системи до багатофункціональних оздоровчих комплексів, які поєднують медицину, SPA, рекреацію та туризм. Важливим кроком є впровадження цифрових технологій управління туристичними та медичними послугами, а також розвиток партнерства між приватним бізнесом і державними закладами.

Перспективним напрямом є також створення регіональних wellness-дестинацій за прикладом європейських курортних зон, ц яких територія позиціонується як єдиний простір для відновлення здоров'я та відпочинку. Водночас адаптація міжнародного досвіду потребує модернізації інфраструктури, підготовки кадрів та впровадження єдиних стандартів якості послуг [23].

Узагальнюючи міжнародний досвід розвитку wellness-туризму та сучасні тенденції трансформації курортних територій, доцільно розглядати його через призму формування інтегрованих оздоровчо-туристичних дестинацій. Узагальнену модель цього процесу подано на рис. 1.4.

На рисунку 1.4 серед закордонних практик було зазначено наявність інтегрованих оздоровчо-туристичні дестинацій.

Інтегровані оздоровчо-туристичні дестинації є сучасною формою організації простору лікувально-оздоровчого туризму, який передбачає об'єднання медичних, рекреаційних, SPA-, wellness- та туристичних послуг у межах однієї території.

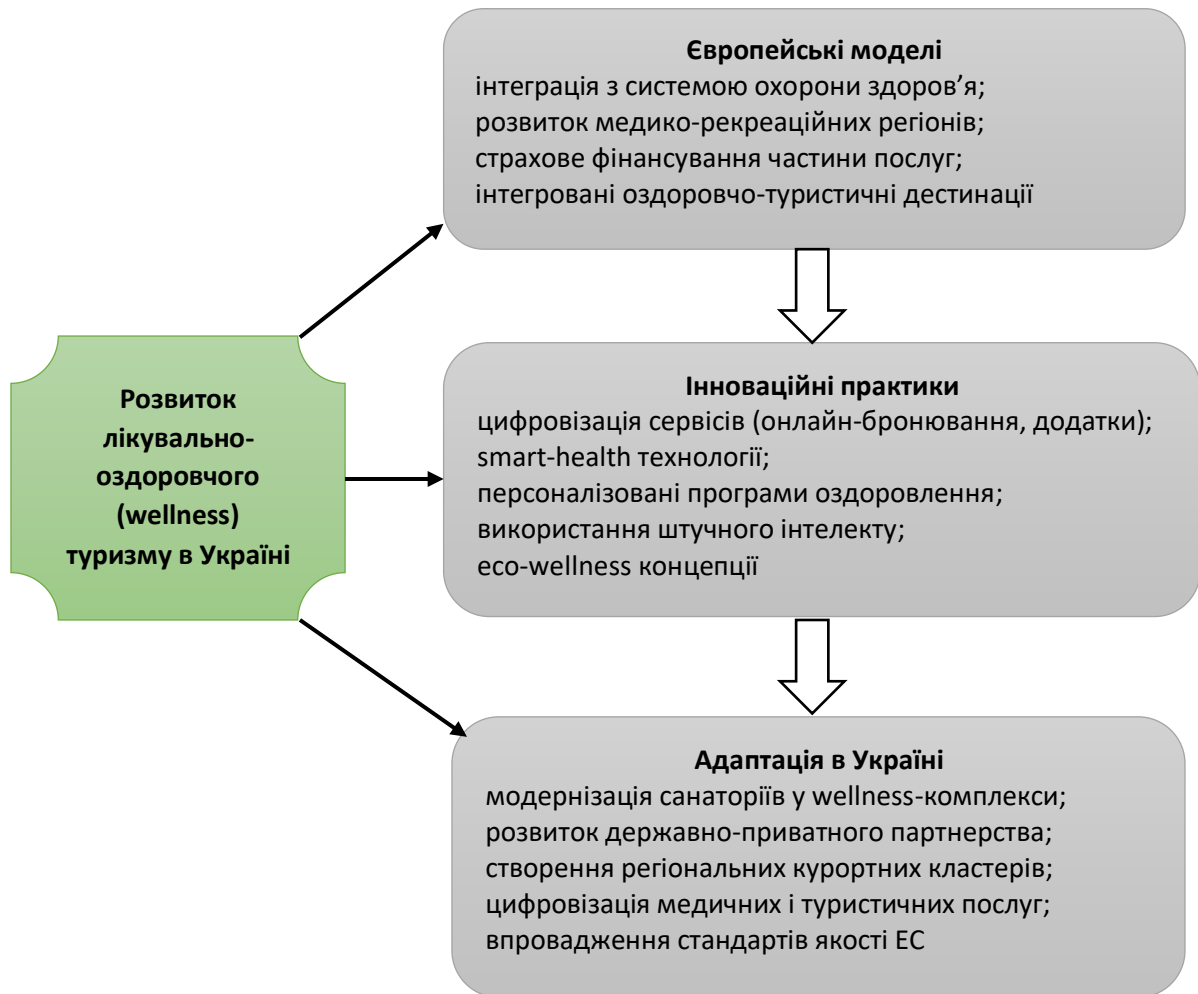

Рис. 1.4. Адаптація європейського досвіду розвитку wellness-туризму в Україні

На відміну від традиційного підходу, за якого санаторно-курортні заклади функціонують відокремлено, у межах таких дестинацій формується єдина система взаємопов'язаних сервісів, що орієнтована на комплексне відновлення здоров'я та підвищення якості туристичного досвіду.

У структурі інтегрованої дестинації ключову роль відіграє узгоджена взаємодія між медичними закладами, готельною інфраструктурою, SPA-центрами, рекреаційними зонами та туристичними операторами. Інтеграційний принцип побудови взаємодії контрагентів дозволяє забезпечити безперервність оздоровчого процесу – від первинної діагностики та лікування до реабілітації, відпочинку та профілактики.

Важливою характеристикою таких територій є також їхня інституційна та організаційна інтеграція. Вона полягає у розвитку кластерних моделей управління, державно-приватного партнерства та спільного брендування курортної дестинації. У результаті турист сприймає не окремий санаторій чи готель, а цілісний оздоровчий простір із єдиною логікою сервісу.

Окремої уваги у структурі сучасного розвитку лікувально-оздоровчого туризму заслуговує екологічний вимір, оскільки якість природного середовища безпосередньо впливає на ефективність оздоровчих і рекреаційних практик. Саме на перетині екологічних підходів і wellness-індустрії сформувалася концепція есо-wellness, яка поступово стає важливим трендом у розвитку курортних територій.

Есо-wellness концепція передбачає поєднання оздоровчих практик із принципами екологічної відповідальності та сталого використання природних ресурсів. Її сутність полягає не лише у створенні умов для фізичного та психологічного відновлення людини, а й у мінімізації негативного впливу туристичної діяльності на довкілля. У межах цієї моделі особлива увага приділяється використанню природних лікувальних ресурсів без їх виснаження, впровадженню енергоефективних технологій, зменшенню екологічного навантаження та збереженню природних ландшафтів курортних територій.

Практична реалізація есо-wellness концепції проявляється у функціонуванні екологічно орієнтованих SPA- та wellness-центрів, використанні органічного харчування, відмові від шкідливих матеріалів і хімічних речовин, а також у розвитку “зелених” готелів і санаторіїв (рис. 1.5).

Важливою складовою є також формування екологічної свідомості туристів через популяризацію здорового способу життя у гармонії з природним середовищем.

Ключовим фактором адаптації європейських моделей розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні є удосконалення нормативно-

Рис. 1.5. Складники eco-wellness концепції

правової бази, яка нині не повною мірою враховує інтегрований характер сучасних оздоровчих послуг. Існуюче законодавство переважно розмежовує медичну, туристичну та санаторно-курортну сфери, що ускладнює формування комплексного туристичного продукту. У зв'язку з цим виникає потреба у гармонізації правових норм, які б дозволяли офіційно закріпити поняття інтегрованих оздоровчих дестинацій, а також визначити правовий статус комплексних лікувально-оздоровчих турів як єдиного продукту [21].

Для практичної реалізації таких змін необхідним є запровадження оновлених стандартів діяльності санаторно-курортних і туристичних закладів, які б передбачали поєднання медичних, рекреаційних та сервісних послуг у межах єдиної системи обслуговування.

РОЗДІЛ 2

ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КУРОРТНОГО ГОТЕЛЮ «N» м. ТРУСКАВЕЦЬ

2.1. Характеристика підприємства

Сучасний курортний готель «N» розташований у центральній частині курортного міста Трускавець та є комфортним комплексом лікувально-оздоровчого спрямування, який поєднує послуги проживання, wellness-відпочинку та санаторно-курортного лікування. Завдяки вигідному розташуванню неподалік центрального бювету мінеральних вод готель користується популярністю серед туристів, які прагнуть поєднати відпочинок із оздоровленням.

Адреса курортного готелю: Львівська область, м. Трускавець, вул. Суховоля, 64.

Розташування закладу є зручним для гостей, оскільки готель знаходиться поблизу залізничного вокзалу та основної курортної інфраструктури міста.

Курортний готель «N» розрахований на одночасне обслуговування понад 100 гостей. Номерний фонд представлений різними категоріями номерів, серед яких стандартні номери, напівлюкси та люкси, обладнані всім необхідним для комфортного проживання та тривалого оздоровчого перебування.

Одним із ключових напрямів діяльності готелю є надання лікувально-оздоровчих та wellness-послуг. Гостям пропонується широкий спектр процедур, спрямованих на покращення фізичного та психоемоційного стану організму. До них належать ароматерапія, кисневі пінки, перлинні ванни, озокеритові аплікації, лікувальні душі, фітотерапія та інші оздоровчі процедури. Також у закладі функціонують діагностичний кабінет і медичний

центр, у яких надаються консультації профільних спеціалістів та проводяться ультразвукові дослідження.

На території готелю функціонує сучасна SPA-зона, яка включає фінську сауну, турецький хамам, джакузі та контрастну купіль. SPA-комплекс спрямований на релаксацію, зниження рівня стресу та загальне відновлення організму.

Для прихильників активного способу життя в курортному готелі облаштовано тренажерну залу із сучасним обладнанням, значна частина якого призначена для кардіотренувань та підтримки фізичної форми гостей.

Організація харчування в закладі здійснюється за системою повного пансіону з урахуванням принципів здорового та збалансованого харчування. Гостям пропонується широкий вибір страв, включаючи дієтичне та дитяче меню.

Лікувально-оздоровча інфраструктура готелю включає соляну кімнату, ванне відділення, кабінети фізіотерапії та діагностичний центр. У своїй діяльності заклад використовує природні лікувальні ресурси регіону, зокрема мінеральні води, озокерит та сприятливі кліматичні умови Прикарпаття.

Курортний готель «N» спеціалізується на профілактиці та лікуванні захворювань органів травлення, ендокринної системи, сечостатевої системи, нервової системи та загального зміцнення імунітету.

Медичне обслуговування в закладі забезпечується кваліфікованими лікарями, середнім медичним персоналом та адміністративними працівниками, що сприяє високому рівню організації лікувально-оздоровчого процесу.

Територія готелю є доглянутою та озелененою, що створює сприятливі умови для спокійного відпочинку, рекреації та відновлення здоров'я.

2.2. Аналіз обсягу наданих послуг

Проаналізуємо виробничу програму курортного готелю. Дані для аналізу представлені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Показники для аналізу виробничої програми курортного готелю

Показники	Роки		
	2023	2024	2025
Кількість місць в інвентарі	106	104	100
Кількість ліжко-днів в інвентарі	36040	35360	34000
Кількість ліжко-днів в експлуатації	34238	33592	32300
Кількість ліжко-днів наданих	13147	12597	12274
Коефіцієнт завантаження, %	38,4	37,5	38,0
Середній тариф, ліжко-дня грн	1900	2050	2250
Доходи від реалізації ліжко-днів, тис. грн	24979,3	25823,9	27617

Динаміка наданих послуг оздоровчого підприємства наведена на рис. 2.1, зміна коефіцієнта завантаження – на рис. 2.2.

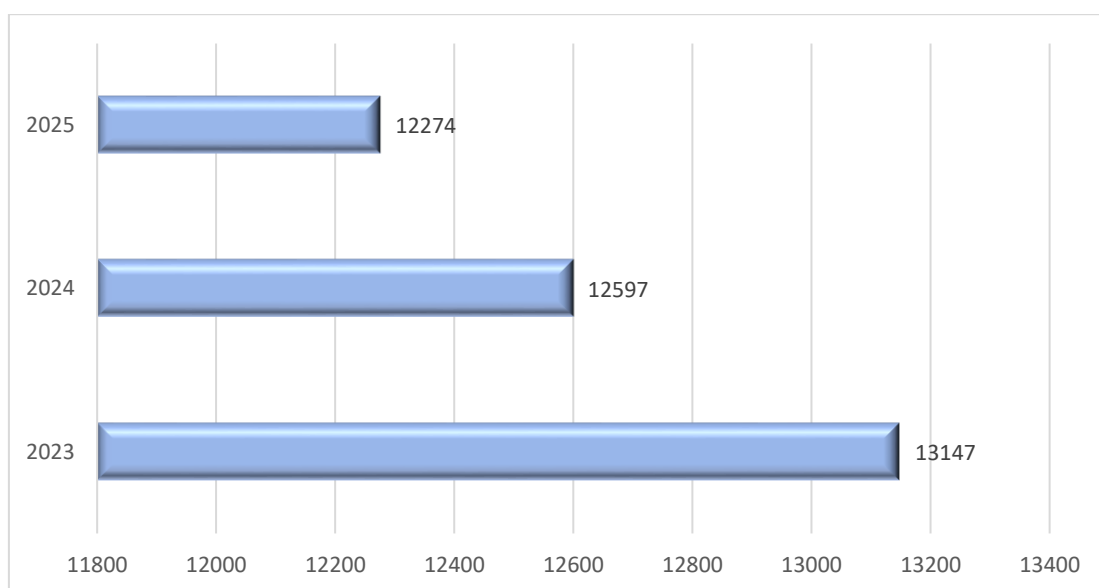

Рис. 2.1. Динаміка наданих послуг оздоровчого підприємства, ліжко-днів

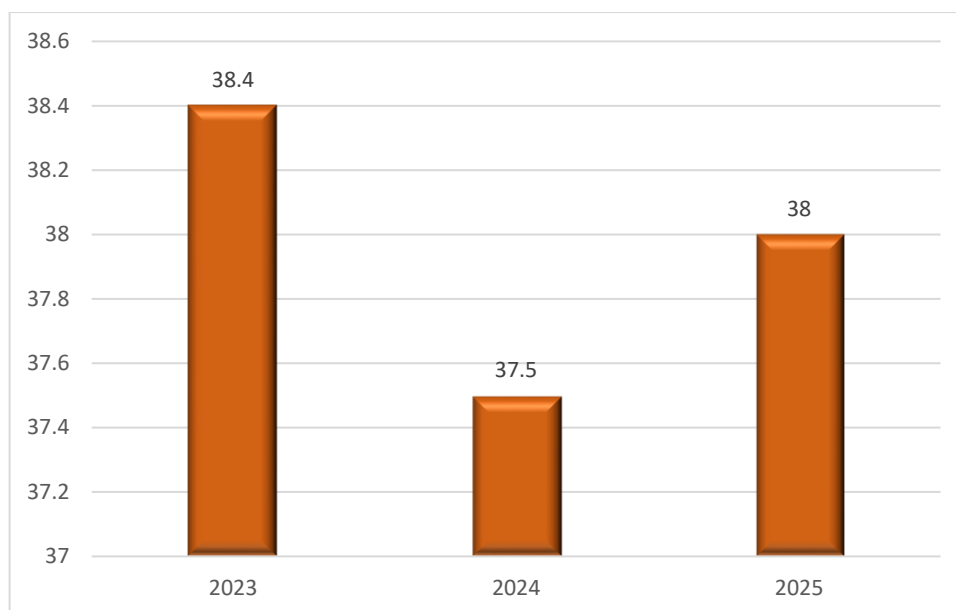

Рис. 2.2. Динаміка коефіцієнта завантаження готелю, %

Аналіз виробничої програми курортного готелю «N» за 2023–2025 рр. свідчить про поступове скорочення ресурсного потенціалу підприємства. Зокрема, кількість місць в інвентарі зменшилася зі 106 у 2023 році до 100 у 2025 році, що відповідно вплинуло і на скорочення кількості ліжко-днів в інвентарі та в експлуатації. Така тенденція може бути пов'язана з оптимізацією номерного фонду, модернізацією частини номерів або зниженням попиту на послуги розміщення. Одночасно спостерігається зменшення кількості наданих ліжко-днів – з 13147 у 2023 році до 12274 у 2025 році, що свідчить про скорочення обсягів обслуговування гостей.

Показники завантаження готелю протягом досліджуваного періоду залишаються відносно стабільними та коливаються в межах 37,5–38,4 %. Таким чином, попит на послуги курортного готелю залишається помірним, однак рівень використання номерного фонду не є достатньо високим. Незважаючи на певне зниження кількості реалізованих ліжко-днів, підприємству вдалося підтримати коефіцієнт завантаження завдяки оптимізації експлуатаційних потужностей та скороченню кількості місць.

Водночас фінансові показники діяльності курортного готелю демонструють позитивну динаміку. Середній тариф за ліжко-день зріс з 1900

грн у 2023 році до 2250 грн у 2025 році, що забезпечило збільшення доходів від реалізації ліжко-днів з 24979,3 тис. грн до 27617 тис. грн.

Основною причиною підвищення тарифів є інфляційні процеси, зростання вартості енергоресурсів, продуктів харчування, медичного обслуговування та загальних експлуатаційних витрат підприємства. За таких умов збільшення доходів має переважно компенсаційний характер і спрямоване на підтримання стабільного функціонування закладу.

Проаналізуємо виробничу програму готелю за допомогою методу рядів динаміки. Розрахунки наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка обсягу наданих послуг

Показники	Роки		
	2023	2024	2025
Ліжко-днів наданих	13147	12597	12274
Абсолютний приріст, ліжко-дні			
а) ланцюговий		-550	-323
б) базисний		-550	-873
Темп зростання, %			
а) ланцюговий		95,82	97,44
б) базисний		95,82	93,36
Темп приросту, %			
а) ланцюговий		-4,18	-2,56
б) базисний		-4,18	-6,64
Абсолютне значення 1% приросту, ліжко-дні		132	126
Середній рівень ряду, ліжко-дні	12673		
Середній темп зростання, %	96,62		
Середній темп приросту, %	-3,38		

Аналіз динаміки обсягу наданих послуг курортного готелю «N» у 2023–2025 рр. свідчить про поступове скорочення кількості реалізованих ліжко-днів. Якщо у 2023 році було надано 13147 ліжко-днів, то у 2025 році цей показник знизився до 12274 ліжко-днів. Загальне базисне скорочення за

досліджуваний період становило 873 ліжко-дні, що свідчить про зменшення обсягів обслуговування гостей та певне послаблення попиту на послуги закладу.

Ланцюгові показники також підтверджують негативну тенденцію розвитку. У 2024 році порівняно з 2023 роком кількість наданих ліжко-днів скоротилася на 550 одиниць, а у 2025 році порівняно з 2024 роком — ще на 323 одиниці. Темпи зростання становили відповідно 95,82 % та 97,44 %, що є нижчим за 100 % і свідчить про щорічне скорочення обсягів реалізації послуг. Водночас темпи приросту мали від’ємне значення: -4,18 % у 2024 році та -2,56 % у 2025 році. Таким чином, негативна динаміка зберігається, хоча темпи скорочення поступово уповільнюються.

Наступним кроком є дослідження виконання планових показників з обсягу реалізованих послуг за 2025 р. (табл. 2.3, рис. 2.3, 2.4).

Таблиця 2.3

Показники щодо планового та фактичного виконання виробничої програми
готелю, ліжко-днів наданих

Квартали	План	Факт
I	3200	2700
II	4100	3500
III	6200	5274
IV	2900	800
Всього, л-д	16400	12274
Середньорічний коефіцієнт завантаження, %	48,2	38,0

наліз виконання виробничої програми курортного готелю «N» у розрізі кварталів свідчить про суттєве недовиконання планових показників протягом досліджуваного періоду. Загальний обсяг наданих ліжко-днів становив 12274 проти запланованих 16400, що вказує на зниження рівня фактичного завантаження номерного фонду та недостатню ефективність використання потенційної місткості закладу. Поквартальний аналіз демонструє нерівномірність попиту на послуги готелю.

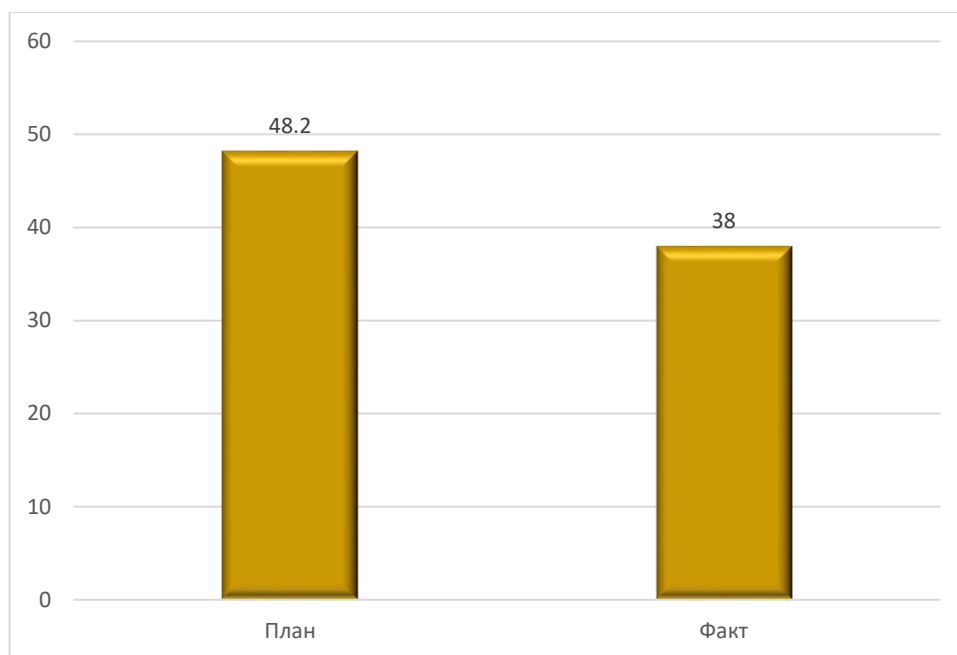

Рис. 2.3. Планові та фактичні показники завантаженості готелю

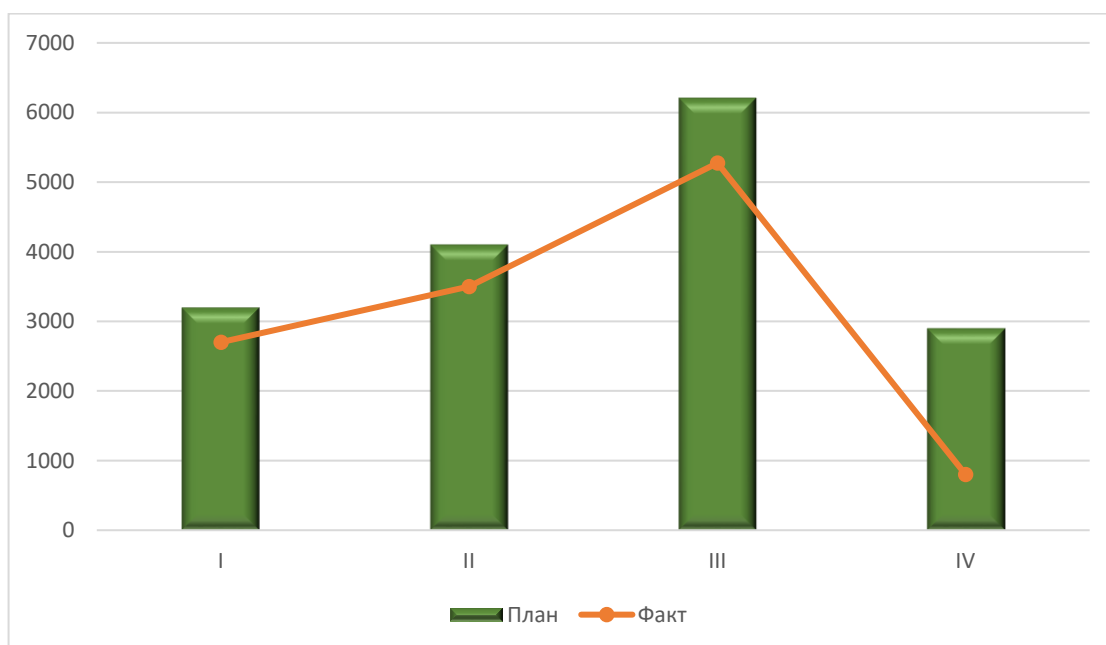

Рис. 2.4. Динаміка завантаженості курортного готелю за кварталами 2026 р.

Найвищі обсяги як у плані, так і фактично припадають на III квартал, що підтверджує сезонний характер діяльності курортного підприємства. Водночас у I та II кварталах спостерігається помірне відхилення від планових показників, тоді як у IV кварталі фіксується найбільше недовиконання (лише

800 ліжко-днів при плані 2900), що свідчить про суттєве падіння попиту в міжсезонний період. Середньорічний коефіцієнт завантаження становить 38,0 % проти планових 48,2 %, тобто відхилення на 10,2 відсоткових пункти.

Проаналізуємо зміну обслугованих рекреантів готелю (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Структурні показники реалізації оздоровчих послуг курортного готелю «N»

Показники	2023 р.		2024 р.		2025 р.	
	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%
Вікова структура контингенту рекреантів						
Дитячий контингент (до 12 років)	142	9,2	131	8,6	129	8,7
Дорослі	1156	74,7	1134	74,7	1095	74,1
Рекреанти старші за 60 років	249	16,1	253	16,7	255	17,2
Усього:	1547	100	1518	100	1479	100
Розподіл відвідувачів за напрямками лікування та оздоровлення						
Хвороби органів травлення	318	20,5	301	19,8	278	18,8
Порушення ендокринної системи	206	13,3	198	13,0	185	12,5
Порушення сечостатевої системи	232	15,0	226	14,9	210	14,2
Хвороби нервової системи	274	17,7	276	18,2	271	18,3
Зниження імунітету	291	18,8	300	19,8	307	20,8
Загальне оздоровлення (Spa-, wellness програми)	226	14,6	237	15,6	228	15,4
Всього:	1547	100,0	1518	100,0	1479	100,0

Вікова динаміка контингенту рекреантів наведена на рис. 2.5, Динаміка розподілу клієнтів за цілями лікування та оздоровлення – на рис. 2.6.

Аналіз вікової структури контингенту рекреантів курортного готелю «N» за 2023–2025 рр. свідчить про поступове зменшення загальної кількості відвідувачів — з 1547 осіб у 2023 році до 1479 осіб у 2025 році. У структурі обслуговування переважають дорослі рекреанти, частка яких залишається стабільною на рівні близько 74 %.

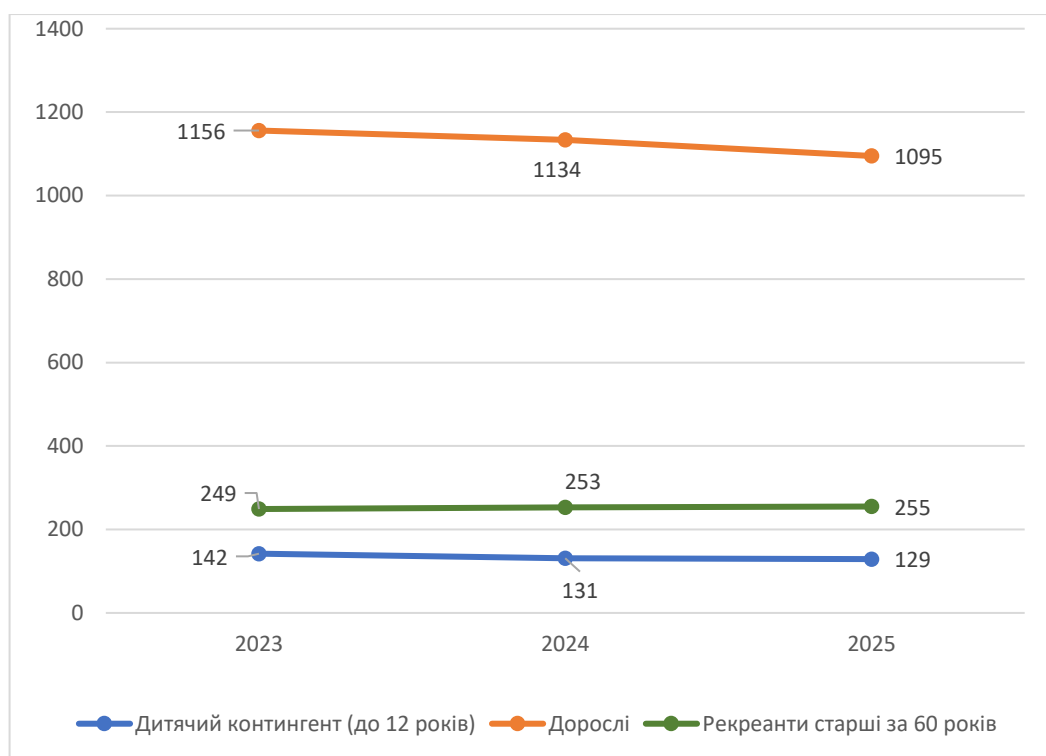

Рис. 2.5. Вікова динаміка контингенту рекреантів

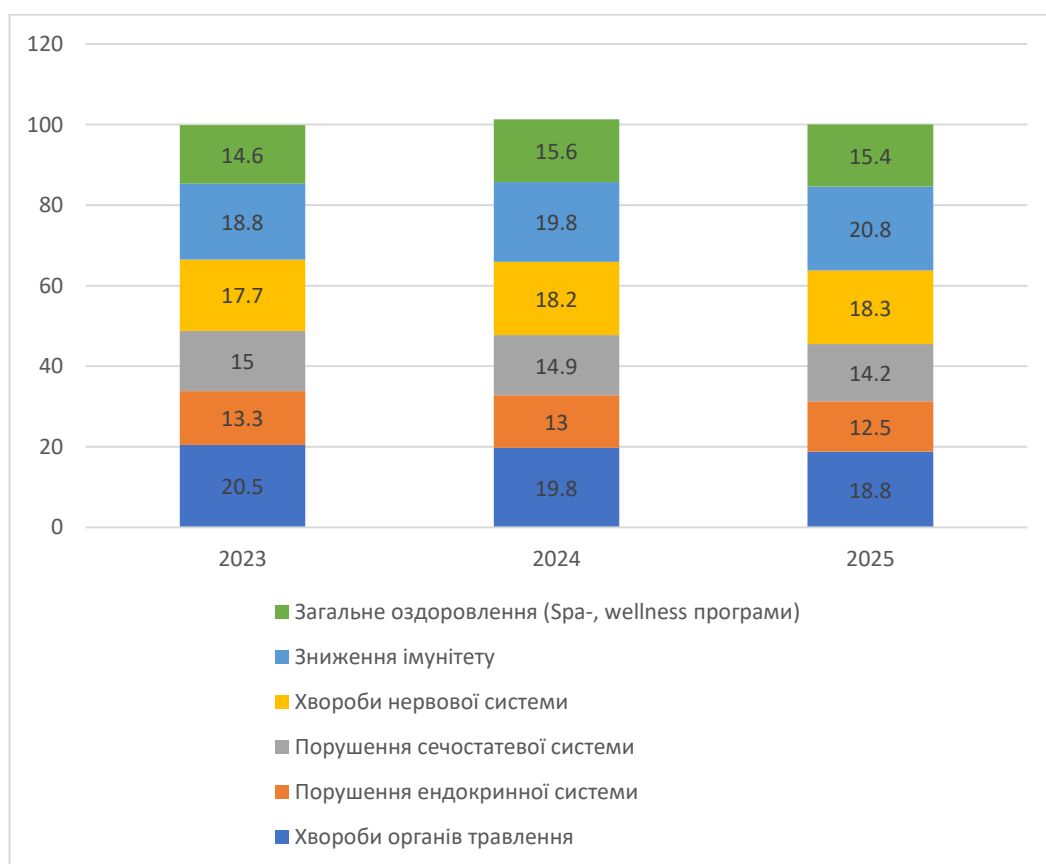

Рис. 2.6. Динаміка розподілу клієнтів за цілями лікування та оздоровлення

Водночас спостерігається незначне скорочення питомої ваги дитячого контингенту та одночасне збільшення частки осіб віком понад 60 років – з 16,1 % у 2023 році до 17,2 % у 2025 році. Таким чином відбувається посилення ролі старших вікових груп у формуванні попиту на лікувально-оздоровчі послуги та зростання їх значущості як цільового сегмента курортного готелю.

Структура відвідувачів за напрямками лікування та оздоровлення демонструє збереження профільної спеціалізації готелю «N» на лікуванні захворювань органів травлення, ендокринної, сечостатевої та нервової систем, а також на програмах зміцнення імунітету. Частка пацієнтів із захворюваннями органів травлення та ендокринної системи має тенденцію до поступового зниження, тоді як частка осіб із порушеннями імунної системи зростає (з 18,8 % до 20,8 %), що свідчить про актуалізацію профілактичних та відновлювальних програм у структурі попиту.

Водночас помітною є стабільна частка рекреантів, які обирають SPA- та wellness-програми (близько 14,6–15,6 %), що підтверджує зростаючу популярність немедикаментозних методів відновлення, релаксації та профілактики. Загалом отримані результати вказують на трансформацію попиту в бік більш комплексних оздоровчих послуг, які поєднують лікувальні та wellness-компоненти, і створюють передумови для подальшого розвитку інноваційних напрямів.

2.3. Аналіз прибутку курортного готелю та його рентабельності

У сучасних умовах функціонування ринкової економіки прибуток виступає одним із основних результативних показників діяльності підприємства. Він характеризує підсумковий фінансовий результат роботи суб'єкта господарювання та відображає рівень ефективності використання наявних ресурсів, зокрема матеріальних, трудових і фінансових.

Дослідження прибутку має суттєве значення для оцінювання успішності підприємства та його спроможності формувати дохід для власників і інших

зацікавлених сторін. Даний показник не лише відображає фінансовий стан підприємства, але й слугує важливим індикатором його конкурентоспроможності та стабільності функціонування на ринку.

Проаналізуємо основні фінансово-економічні показники діяльності готелю. Аналітичні дані наведені в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Фінансові результати діяльності підприємства

Показники	Роки		
	2023	2024	2025
Чистий дохід від надання послуг	31718,15	34761,27	35651,11
Собівартість наданих послуг	28101,79	30981,35	32150,11
Валовий прибуток (збиток)	3616,36	3779,92	3501,00
Адміністративні витрати	716,03	832,08	924,01
Витрати на збут	607,77	615,04	721,30
Інші операційні витрати	531,21	638,89	727,01
Інші операційні доходи	435,99	389,17	401,34
Результат від операційної діяльності	2197,34	2083,08	1530,02
Податок на прибуток	395,52	374,95	275,40
Чистий прибуток	1801,82	1708,13	1254,62

Фінансові результати діяльності готелю представлено на рис. 2.7.

Аналіз фінансових результатів діяльності курортного готелю «N» за 2023–2025 рр. свідчить про зростання чистого доходу від надання послуг – з 31718,15 тис. грн у 2023 році до 35651,11 тис. грн у 2025 році. Одночасно спостерігається підвищення собівартості наданих послуг, що зростає швидшими темпами, ніж дохід, і впливає на загальну динаміку прибутковості підприємства.

Валовий прибуток має нестабільну тенденцію: у 2024 році відзначається незначне зростання, проте у 2025 році показник знижується до 3501,0 тис. грн.

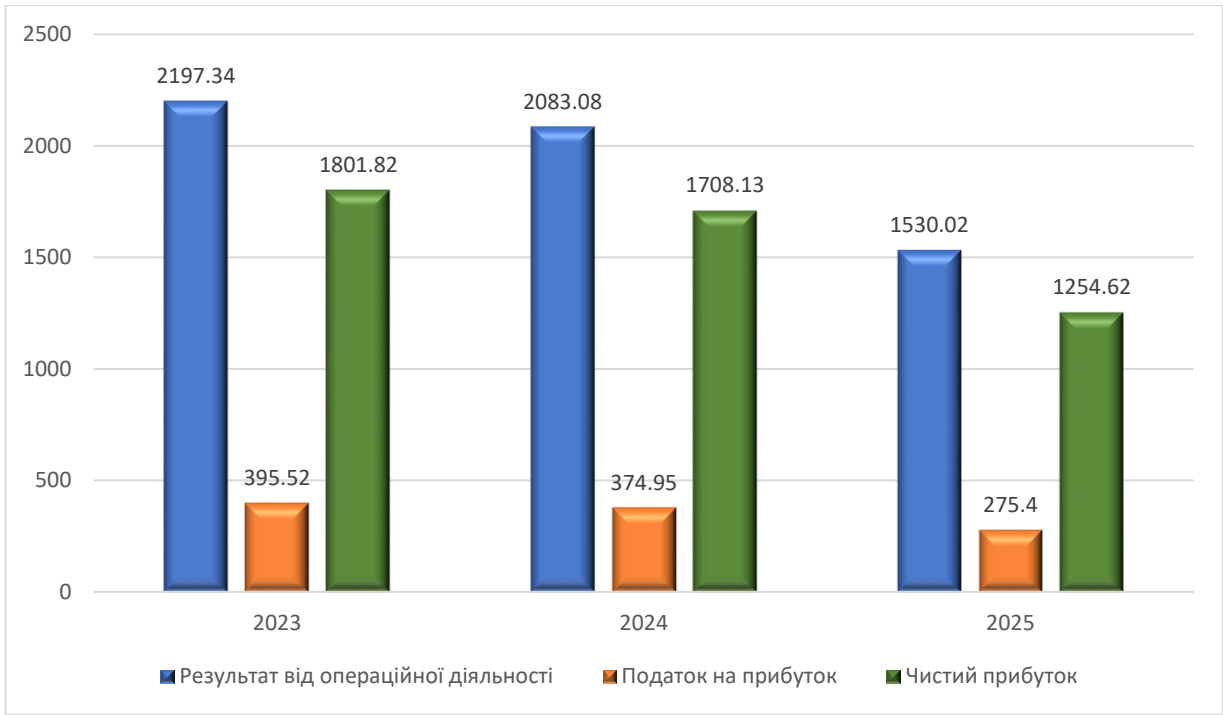

Рис. 2.7. Динаміка фінансових результатів діяльності

Таким чином відбувається поступове зменшення ефективності формування результату від основної діяльності через випереджальне зростання витрат. Аналогічна тенденція простежується і щодо операційного результату, який скорочується протягом усього періоду (з 2197,34 тис. грн до 1530,02 тис. грн), що обумовлено збільшенням адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

Загалом фінансові показники підприємства демонструють зростання доходної частини при одночасному посиленні витратного навантаження, що призводить до зниження ефективності операційної діяльності.

З метою вивчення динаміки чистого прибутку проведемо його аналіз за допомогою методу рядів динаміки. Отримані результати наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Зміна чистого прибутку готелю

Показники	Роки		
	2023	2024	2025
1	2	3	4
Чистий прибуток, тис. грн	1801,82	1708,13	1254,62

Продовж. табл. 2.6

1	2	3	4
Абсолютний приріст, тис. грн			
а) ланцюговий		-93,69	-453,51
б) базисний		-93,69	-547,2
Темп зростання, %			
а) ланцюговий		94,80	73,45
б) базисний		94,80	69,63
Темп приросту, %			
а) ланцюговий		-5,20	-26,55
б) базисний		-5,20	-30,37
Абсолютне значення 1% приросту, тис. грн		18,0182	17,0813
Середній рівень ряду, тис. грн	1588,19		
Середній темп зростання, %	83,45		
Середній темп приросту, %	-16,55		

Аналіз динаміки чистого прибутку курортного готелю «N» за 2023–2025 рр. свідчить про стійку тенденцію до його зменшення. Так, у 2024 році порівняно з 2023 роком чистий прибуток скоротився на 93,69 тис. грн, а у 2025 році відносно 2024 року – ще на 453,51 тис. грн. У цілому за досліджуваний період базисне скорочення становило 547,2 тис. грн, що підтверджує негативну динаміку фінансового результату.

Темпи зростання чистого прибутку також демонструють спадну тенденцію: у 2024 році вони становили 94,80 %, а у 2025 році знизилися до 73,45 %, що свідчить про суттєве уповільнення формування прибутку. Відповідно, темпи приросту мають від’ємні значення (–5,20 % та –26,55 %), що вказує на наростання негативних змін у фінансових результатах діяльності підприємства.

Середній рівень чистого прибутку за період становить 1588,19 тис. грн, а середній темп зростання – 83,45 %, що відповідає середньому темпу приросту –16,55 %. Отримані результати свідчать про загальне зниження прибутковості діяльності курортного готелю та необхідність посилення

заходів щодо оптимізації витрат, підвищення ефективності використання ресурсів і вдосконалення операційної діяльності підприємства.

Варто зазначити, що показник чистого прибутку сам по собі не дає повного уявлення про ефективність діяльності підприємства. У зв'язку з цим для комплексної оцінки результатів функціонування використовують відносний показник – рентабельність. Оскільки існують різні види прибутку, то й показники рентабельності дозволяють розглядати ефективність діяльності підприємства в різних аспектах.

Рентабельність витрат основної діяльності визначається як відношення валового прибутку від реалізації послуг до собівартості наданих послуг.

$$P_v = \frac{ПВ}{C} \cdot 100, \% \quad (2.1)$$

де P_v – рентабельність витрат основної діяльності, %;

$ПВ$ – валовий прибуток від реалізації послуг, тис. грн;

C – собівартість послуг, тис. грн.

$$\text{У 2023 р.} \quad P_v = \frac{3616,36}{28101,79} \times 100 = 12,87\%$$

$$\text{У 2024 р.} \quad P_v = \frac{3779,92}{30981,35} \times 100 = 12,20\%$$

$$\text{У 2025 р.} \quad P_v = \frac{3501,00}{32150,11} \times 100 = 10,89\%$$

Загальна рентабельність витрат визначається як відношення прибутку, отриманого в цілому по підприємству (результат від операційної діяльності) до загальних витрат:

$$P_{заг} = \frac{P_{оп}}{ОЗ} \cdot 100, \% \quad (2.2)$$

де $P_{заг}$ – загальна рентабельність витрат, %;

$P_{оп}$ – результат від операційної діяльності, тис. грн;

$ОЗ$ – загальні витрати, тис. грн.

$$\text{У 2023 р.} \quad P_{заг} = \frac{2197,34}{29520,81} \times 100 = 4,44\%$$

$$\text{У 2024 р.} \quad P_{заг} = \frac{2083,08}{32678,19} \times 100 = 6,37\%$$

$$\text{У 2025 р.} \quad P_{заг} = \frac{1530,02}{34121,09} \times 100 = 4,48\%$$

Чиста рентабельність витрат визначається як відношення чистого прибутку (прибули після оподаткування) до загальних витрат:

$$P_{чист} = \frac{ЧП}{ОЗ} \cdot 100, \% \quad (2.3)$$

де $P_{чист}$ – чиста рентабельність витрат, %;

$ЧП$ – чистий прибуток, тис. грн.;

$ОЗ$ – загальні витрати, тис. грн.

$$\text{У 2023 р.} \quad P_{чист} = \frac{1801,82}{29520,81} \times 100 = 6,10 \%$$

$$\text{У 2024 р.} \quad P_{чист} = \frac{1708,13}{32678,19} \times 100 = 5,23 \%$$

$$\text{У 2025 р.} \quad P_{чист} = \frac{1254,62}{34121,09} \times 100 = 3,68 \%$$

Зміну показників рентабельності витрат відображено на рис. 2.8.

Аналіз показників рентабельності витрат курортного готелю «N» за 2023–2025 рр. свідчить про загальне зниження ефективності господарської діяльності підприємства.

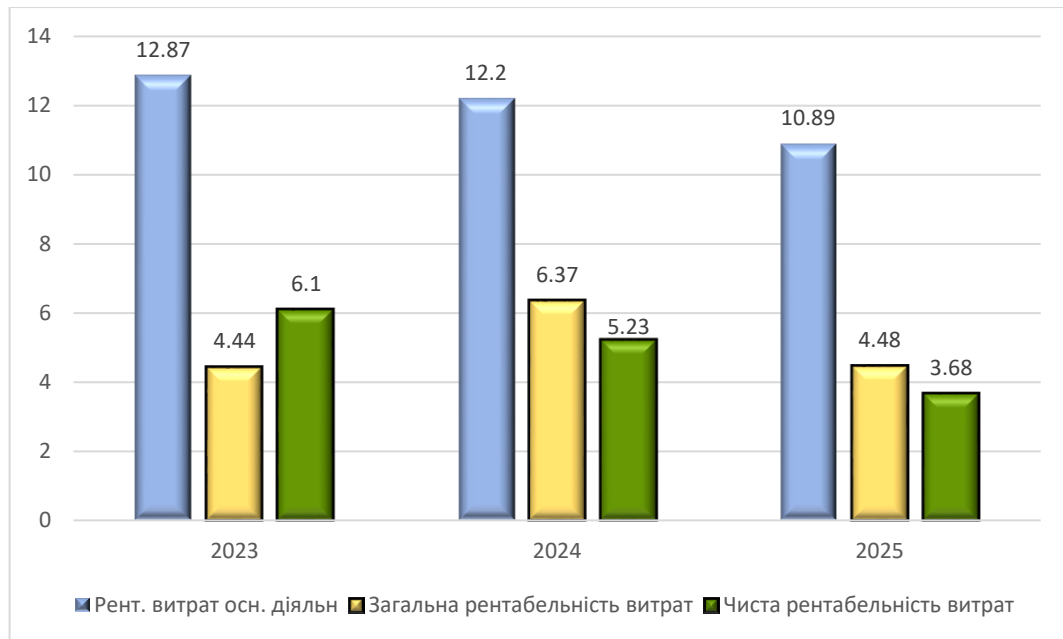

Рис. 2.8. Динаміка рентабельності витрат курортного готелю

Рентабельність витрат основної діяльності протягом досліджуваного періоду скоротилася з 12,87 % до 10,89 %, що вказує на зменшення ефективності формування валового прибутку відносно собівартості наданих послуг.

Аналогічна динаміка характерна і для загальної рентабельності витрат, яка знизилася з 7,44 % у 2023 році до 4,48 % у 2025 році. Зменшення показника підтверджує погіршення ефективності використання сукупних витрат підприємства у процесі здійснення господарської діяльності.

Чиста рентабельність витрат також демонструє негативну тенденцію, знижуючись із 6,10 % до 3,68 %. Таким чином, рівень чистого прибутку, отриманого на одиницю понесених витрат, поступово скорочується.

2.4. Обґрунтування впровадження інноваційних турів лікувально-оздоровчої спрямованості

У сучасних умовах розвитку лікувально-оздоровчого туризму все більшої популярності набувають комплексні wellness-програми, які поєднують лікувальні, рекреаційні та SPA-компоненти. Зміна споживчих

уподобань рекреантів зумовлює необхідність переходу від окремих оздоровчих процедур до інтегрованих програм відновлення, орієнтованих на комплексне покращення фізичного та психоемоційного стану людини. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває обґрунтування доцільності впровадження інноваційних лікувально-оздоровчих турів на базі курортного готелю «N».

Для визначення тенденцій попиту на wellness- та SPA-послуги доцільно проаналізувати особливості їх споживання у складі комплексних програм та у форматі окремого придбання. Результати аналізу наведені в табл. 2.7 та на рис. 2.9, 2.10.

Таблиця 2.7

Попит на SPA та wellness-послуги курортного готелю «N»

Показники	У складі програм, осіб			Окремо разові покупки, осіб		
	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
SPA-процедури (сауна, хамам, джакузі)	612	640	655	310	270	220
Масажні та релакс-практики	480	515	530	255	210	180
Фітотерапія та ароматерапія	410	435	450	190	160	135
Водні оздоровчі процедури (ванни, гідротерапія)	525	560	585	230	195	170

Аналіз наведених даних щодо попиту на SPA та wellness-послуги курортного готелю «N» свідчить про чітко виражену структурну різницю між форматом їх споживання у складі комплексних програм та у вигляді окремих разових послуг.

Упродовж 2023–2025 рр. простежується тенденція до поступового зростання кількості споживачів SPA та wellness-послуг саме в межах програмного обслуговування.

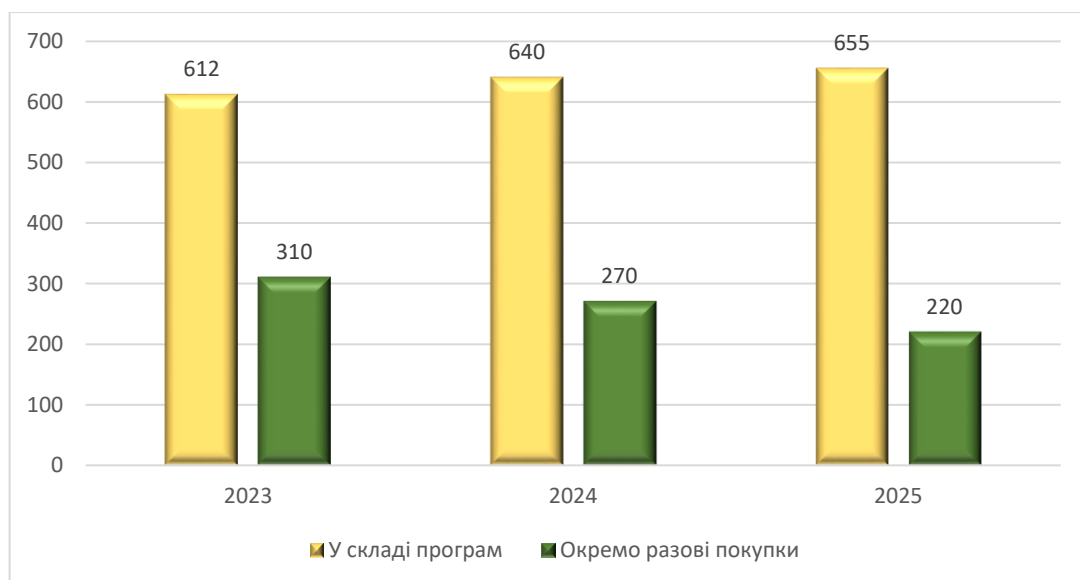

Рис. 2.9. Динаміка обслуговування клієнтів та надання SPA-процедур (сауна, хамам, джакузі), осіб

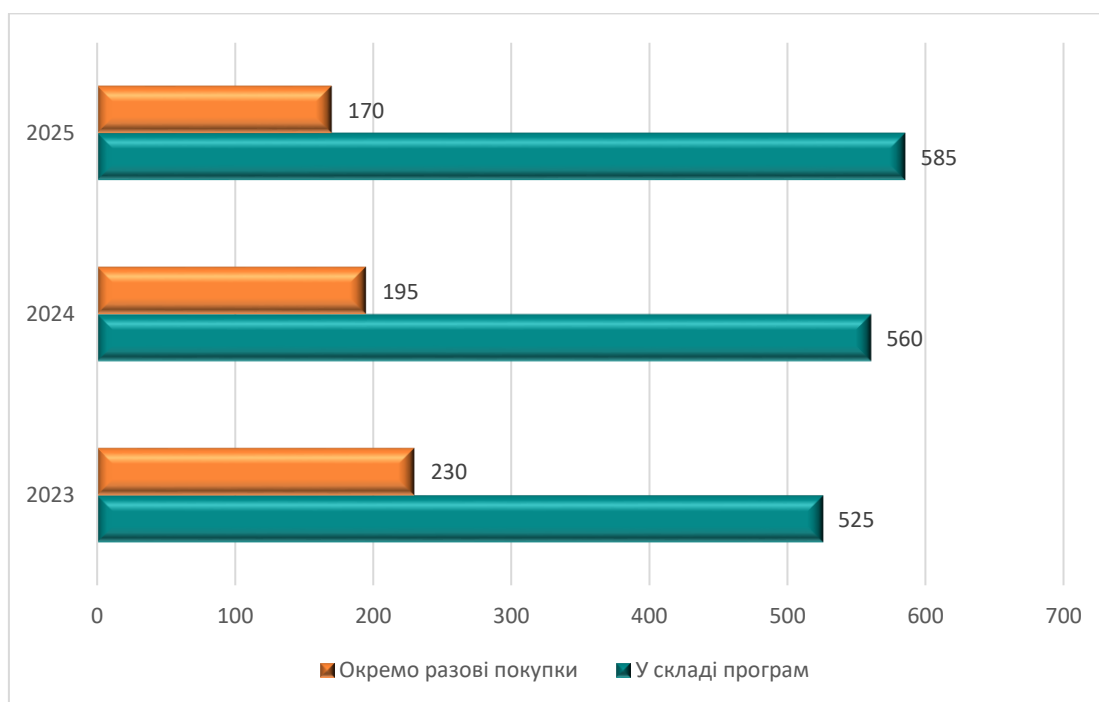

Рис. 2.10. Динаміка обслуговування клієнтів та надання водних оздоровчих процедур (ванни, гідротерапія), осіб

Зокрема, за всіма видами процедур спостерігається позитивна динаміка попиту саме у складі комплексних програм. Кількість споживачів SPA-процедур збільшилася на 43 особи, або на 7,0 %, водних оздоровчих процедур – на 60 осіб (11,4 %), масажних та релакс-практик – на 50 осіб (10,4 %), а

фітотерапії та ароматерапії – на 40 осіб, що становить близько 9,8 %. Аналогічна динаміка характерна і для інших напрямів, що свідчить про стабільне посилення інтересу до комплексного формату оздоровлення.

Водночас попит на ці ж послуги у форматі окремого придбання демонструє стійку тенденцію до скорочення. Так, кількість разових відвідувань SPA-процедур зменшилася на 90 осіб, що становить близько 29,0 %. Масажні практики скоротилися на 75 осіб (приблизно 29,4 %), фітотерапія та ароматерапія – на 55 осіб (28,9 %), а водні оздоровчі процедури – на 60 осіб (26,1 %). Загалом усі види разових wellness-послуг демонструють зниження в межах 26–30 %, що свідчить про поступове витіснення індивідуального формату споживання комплексними програмними рішеннями.

Проведений аналіз свідчить про поступове витіснення фрагментарного споживання послуг більш комплексними форматами. Отримані результати підтверджують, що SPA та wellness-послуги мають виражений пакетний характер попиту. Споживачі надають перевагу інтегрованим оздоровчим програмам, які поєднують декілька процедур у єдину систему відновлення, тоді як попит на окремі послуги поступово знижується.

У сучасних умовах розвитку лікувально-оздоровчого туризму особливої актуальності набувають інноваційні тури, засновані на принципах Eco-wellness. Вони передбачають поєднання wellness-послуг, природних методів оздоровлення, екологічного харчування, використання локальних продуктів та рекреації у природному середовищі. У зв'язку з цим виникає потреба в оцінюванні рівня зацікавленості потенційних споживачів у впровадженні подібних турів у діяльність курортного готелю «N».

З метою визначення попиту на інноваційні Eco-wellness тури було проведено анкетування клієнтів курортного готелю «N», які користувалися програмами загального оздоровлення, SPA- та wellness-послугами. У дослідженні взяли участь 100 респондентів. Підсумки анкетування наведені в табл. 2.8 та на рис. 2.11.

Таблиця 2.8

Результати анкетування рекреантів щодо попиту на Eco-wellness тури

Питання анкети	Осіб		
	Так	Частково	Ні
Чи цікавлять Вас нові wellness-програми оздоровлення?	72	18	10
Чи є для Вас важливим екологічне та здорове харчування під час відпочинку?	78	14	8
Чи зацікавлені Ви у використанні локальних фермерських продуктів у меню готелю?	69	22	9
Чи підтримуєте Ви використання природних методів оздоровлення (фітотерапія, ароматерапія, wellness-практики на природі)?	81	12	7
Чи важливим для Вас є екологічний підхід у діяльності готелю (відмова від пластику, енергоощадність)?	63	24	13
Чи були б Ви готові обрати Eco-wellness тур під час наступного відпочинку?	67	21	12

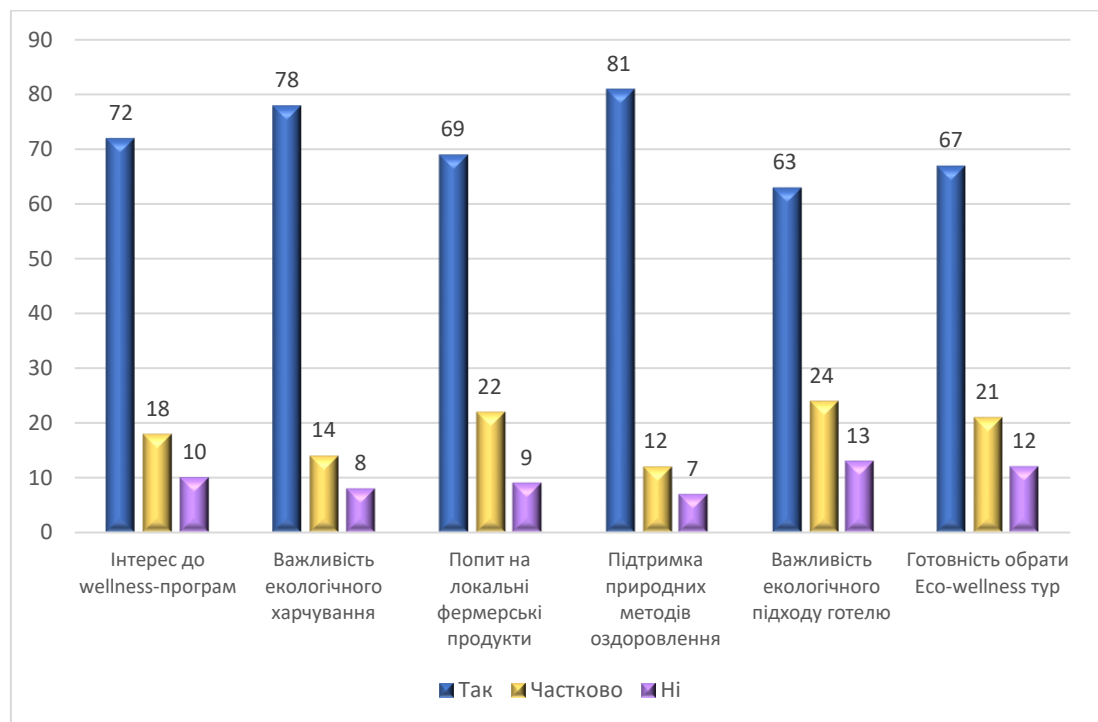

Рис. 2.11. Графічне зображення результатів анкетування рекреантів щодо попиту на Eco-wellness тури

Аналіз результатів анкетування демонструє високий рівень зацікавленості рекреантів у впровадженні інноваційних Eco-wellness турів.

Найбільшу популярність серед опитаних мають природні методи оздоровлення та wellness-практики у природному середовищі – позитивно їх оцінили 81 % респондентів. Також значна частина опитаних вважає важливим екологічне та здорове харчування під час відпочинку (78 %) і підтримує використання локальних продуктів у меню курортного готелю (69 %).

Отримані результати підтверджують актуальність розвитку екологічно орієнтованих лікувально-оздоровчих програм у діяльності курортного готелю «N». Більшість рекреантів демонструють готовність до споживання комплексних wellness-послуг, що створює підґрунтя для подальшого впровадження Есо-wellness концепції у діяльність підприємства.

Водночас важливою складовою інноваційного лікувально-оздоровчого туру є не лише впровадження wellness- та есо-oriented послуг, але й доповнення оздоровчих програм туристично-екскурсійними елементами. Поєднання лікування, рекреації та пізнавального туризму дозволяє підвищити привабливість курортного продукту, урізноманітнити дозвілля рекреантів та сформувати комплексний туристичний досвід. У зв'язку з цим доцільним є дослідження зацікавленості клієнтів у поєднанні лікувально-оздоровчих послуг з екскурсійними програмами, природними маршрутами та короткотривалими турами у вільний від процедур час. Результати такого опитування наведено у табл. 2.9 та на рис. 2.12.

Таблиця 2.9

Зацікавленість у поєднанні оздоровлення та туризму

Питання анкети	Осіб		
	Так	Частково	Ні
Чи хотіли б Ви поєднувати оздоровлення з екскурсійними програмами?	76	17	7
Чи цікаві Вам природні маршрути та еко-екскурсії?	82	11	7
Чи хотіли б Ви брати участь у коротких турах у вільний від процедур час?	71	20	9
Чи підвищують екскурсії привабливість оздоровчого туру?	79	14	7

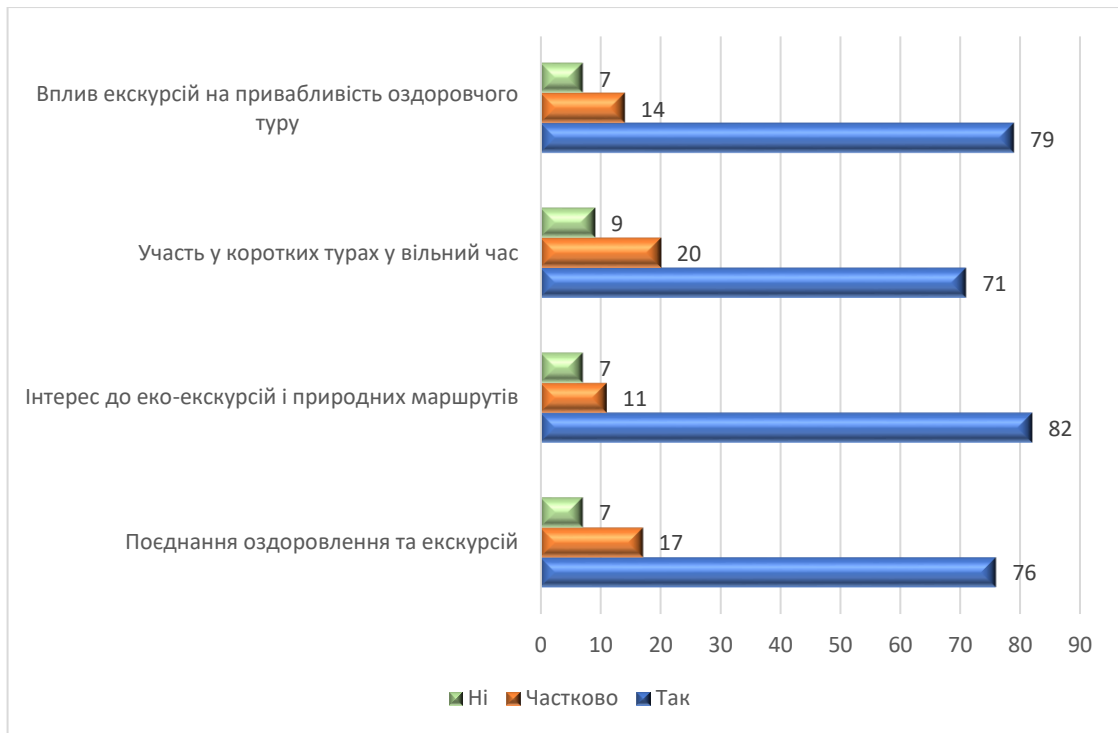

Рис. 2.12. Графічне зображення зацікавленості рекреантів у поєднанні лікування та туризму

Аналіз результатів анкетування щодо зацікавленості рекреантів у поєднанні лікування та туристичних послуг свідчить про високий рівень попиту на комплексні лікувально-оздоровчі тури. Більшість опитаних позитивно ставляться до ідеї поєднання оздоровлення з екскурсійними програмами – таку відповідь надали 76 % респондентів. Таким чином підтверджується доцільність розширення традиційних лікувальних програм за рахунок туристично-рекреаційної складової.

Найбільшу зацікавленість серед респондентів викликають природні маршрути та еко-екскурсії – їх підтримали 82 % опитаних. Результати свідчать про зростання попиту на екологічно орієнтовані форми відпочинку, пов'язані з перебуванням у природному середовищі, рекреацією та відновленням психоемоційного стану. Водночас 71 % респондентів виявили готовність брати участь у короткотривалих турах у вільний від процедур час, що підтверджує можливість інтеграції екскурсійних програм у структуру лікувально-оздоровчого туру без порушення основного режиму оздоровлення.

Підводячи підсумки щодо проведеного дослідження господарської діяльності готелю «N» можна зробити наступні висновки.

Проведений аналіз виробничої програми курортного готелю «N» засвідчив тенденцію до скорочення обсягів наданих послуг. Упродовж 2023–2025 рр. кількість наданих ліжко-днів скоротилася на 873 одиниці, або на 6,64 %, а середній темп приросту становив –3,38 %. Водночас коефіцієнт завантаження готелю залишався відносно стабільним у межах 37,5–38,4 %, однак рівень використання номерного фонду є недостатньо високим. Аналіз виконання планових показників також виявив суттєве недовиконання виробничої програми у 2025 році.

Дослідження структури контингенту рекреантів показало зміну споживчих пріоритетів клієнтів. Поряд зі скороченням загальної кількості відвідувачів зростає частка рекреантів старших за 60 років, а також підвищується попит на wellness-програми та послуги загального оздоровлення. Водночас попит на традиційні лікувальні напрями поступово знижується, що пояснюється переорієнтацію споживачів на комплексні профілактичні та рекреаційні послуги.

Проведений аналіз фінансових результатів діяльності курортного готелю «N» за 2023–2025 рр. свідчить про зростання доходів від надання послуг при одночасному посиленні витратного навантаження. Чистий дохід підприємства збільшився на 3932,96 тис. грн, або на 12,4 %, однак собівартість послуг зросла швидшими темпами – на 4048,32 тис. грн, або на 14,4 %. У результаті відбулося скорочення операційного та чистого прибутку підприємства. Чистий прибуток за досліджуваний період зменшився на 547,2 тис. грн, або на 30,37 %, а середній темп його скорочення становив –16,55 %, що свідчить про погіршення фінансової ефективності діяльності готелю.

Аналіз показників рентабельності також виявив тенденцію їхнього зниження. Рентабельність витрат основної діяльності скоротилася з 12,87 % до 10,89 %, загальна рентабельність витрат – з 7,44 % до 4,48 %, а чиста рентабельність витрат – з 6,10 % до 3,68 %.

У роботі проведено дослідження попиту на лікувально-оздоровчі, SPA- та wellness-послуги курортного готелю «N» з метою обґрунтування доцільності впровадження інноваційних турів. Аналіз показав зростання інтересу до комплексних wellness-програм порівняно з разовими послугами. Зокрема, попит на SPA та інші процедури у складі програм зріс на 7,0–11,4 %, тоді як разові покупки зменшилися на 26–30 %, що підтверджує перехід до переважно пакетного формату споживання.

У межах дослідження також оцінено зацікавленість рекреантів у впровадженні Eco-wellness турів. Результати анкетування показали високу підтримку природних методів оздоровлення, екологічного харчування та використання локальних продуктів. Найбільшу підтримку отримали природні оздоровчі практики (81 %), а 67 % респондентів готові обрати Eco-wellness тур, що підтверджує перспективність цього напрямку.

Дослідження зацікавленості у поєднанні лікування та екскурсійних послуг показало високий попит на комплексні тури. 76 % опитаних підтримують інтеграцію оздоровлення з екскурсіями, 82 % цікавляться природними маршрутами, а 79 % вважають екскурсії важливим елементом туру. Отже, результати анкетування підтверджують доцільність формування комплексного лікувально-оздоровчого продукту.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ІННОВАЦІЙНОГО ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРУ ECO-WELLNESS СПРЯМОВАНOSTІ

3.1. Складання eco-wellness-програми перебування в курортному готелі

Як зазначалося у теоретичній частині роботи, сучасний ринок лікувально-оздоровчого туризму характеризується зміною споживчих пріоритетів рекреантів. Через високу вартість тривалих програм оздоровлення, обмеженість вільного часу та прагнення поєднувати відпочинок із рекреаційною і туристичною активністю все більшого поширення набувають скорочені формати перебування. У зв'язку з цим актуальним напрямом розвитку діяльності курортного готелю є формування інноваційних Eco-wellness-програм, орієнтованих на комплексне відновлення фізичного та психоемоційного стану людини.

Eco-wellness-програми передбачають поєднання wellness-послуг, SPA-процедур, природних методів оздоровлення, екологічного підходу до організації відпочинку, збалансованого харчування та використання природних лікувальних ресурсів. Водночас важливою складовою таких програм є інтеграція туристично-екскурсійних елементів, які можуть бути організовані у вільний від процедур час без порушення режиму оздоровлення. Це дозволяє поєднати лікування, рекреацію та пізнавальний відпочинок у межах єдиного туристичного продукту.

З урахуванням сучасних тенденцій попиту пропонується розробити дві інноваційні Eco-wellness-програми перебування тривалістю 7 днів: «Еко-детокс» і «Еко-Фітнес: схуднення та відновлення». Програми орієнтовані на найбільш затребувані напрями wellness-відпочинку та передбачають комплексне використання SPA-процедур, природних оздоровчих практик, фітотерапії, мінеральних вод, релаксаційних методик та туристично-

рекреаційних заходів. Склад процедур та програми перебування представлені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Склад процедур, які входять до програми «Еко-детокс»

Послуги	Тривалість, хвилин	Кількість, одиниць
Релакс масаж	50	3
Фінська сауна	90	2
Ароматерапія	30	4
Медитація та дихальні практики	45	3
Фітотерапія	25	7
Гідротерапія	20	4
Wellness-йога	60	3

Отже, до складу програми «Еко-детокс» включено комплекс SPA- та wellness-процедур, спрямованих на детоксикацію організму, зниження психоемоційного навантаження та загальне відновлення фізичного стану рекреантів. Запропонований перелік процедур поєднує водолікувальні, релаксаційні та природні методи оздоровлення, що відповідає сучасним тенденціям розвитку есо-wellness-туризму. Водночас тривалість і кількість процедур підібрані таким чином, щоб забезпечити рівномірний оздоровчий ефект протягом усього періоду перебування без надмірного навантаження на організм рекреантів.

Для забезпечення ефективної реалізації програми та раціонального поєднання оздоровчих процедур із відпочинком необхідно сформувати календарний графік їх проходження відповідно до днів перебування туристів у курортному готелі. Розподіл процедур за днями проходження наведено у табл. 3.2.

У другому розділі роботи було проведено аналіз діяльності курортного готелю «N» та встановлено, що його матеріально-технічна база, рівень сервісного забезпечення й наявна wellness-інфраструктура дозволяють реалізувати запропоновану Есо-wellness-програму «Еко-детокс» у повному обсязі.

Таблиця 3.2

Розподіл процедур за днями проходження за програмою «Еко-детокс»

Процедури	Дні перебування						
	1	2	3	4	5	6	7
Консультація wellness-терапевта	+						
Фітотерапія	+	+	+	+	+	+	+
Релакс-масаж		+		+		+	
Ароматерапія	+		+		+		+
Фінська сауна		+			+		
Медитація та дихальні практики			+		+		+
Гідротерапія	+		+	+		+	
Wellness-йога		+		+		+	

Наявність SPA-зони, приміщень для проведення wellness-практик, водолікувальних процедур, а також вигідне розташування курортного готелю в Трускавець створюють сприятливі умови для поєднання оздоровчого відпочинку з туристично-екскурсійною діяльністю.

З метою забезпечення раціонального режиму оздоровлення та рівномірного розподілу процедур упродовж усього періоду перебування було розроблено календарний план проходження SPA- і wellness-процедур із включенням екскурсійних заходів. При формуванні графіка враховано необхідність чергування активних і релаксаційних видів відпочинку, що сприяє підвищенню ефективності оздоровлення та покращенню загального психоемоційного стану рекреантів. Календарний план проходження процедур і екскурсій програми «Еко-детокс» наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Календарний план проходження процедур і екскурсій програми «Еко-детокс»

Дні	Ранок	День	Післяобідній час	Вечір
1	2	3	4	5
1	Консультація wellness-терапевта + ароматерапія	Гідротерапія	Фітотерапія	Відпочинок

Продовж. табл. 3.3

1	2	3	4	5
2	Фітотерапія	Wellness-йога	Екскурсія (пів дня): Трускавець (бювети, центр міста)	Фінська сауна Релакс-масаж
3	Фітотерапія + ароматерапія	Медитація та дихальні практики	Гідротерапія	Відпочинок
4	Wellness-йога	Гідротерапія	Екскурсія (пів дня): Східниця (мінеральні джерела)	Фітотерапія Релакс-масаж
5	Фітотерапія	Медитація та дихальні практики	Ароматерапія	Фінська сауна
6	Wellness-йога	Фітотерапія	Екскурсія (пів дня): Олеський замок	Гідротерапія Релакс-масаж
7	Фітотерапія	Медитація та дихальні практики	Ароматерапія	Вільний вечір. Від'їзд

Таким чином, сформований календарний план проходження процедур і екскурсій (табл. 3.3) забезпечує логічно збалансоване чергування SPA-, wellness- та екскурсійних активностей упродовж 7 днів перебування. Запропонована структура програми дозволяє поєднати інтенсивні та релаксаційні процедури, забезпечуючи рівномірне навантаження на організм та досягнення вираженого оздоровчого ефекту. Екскурсійні заходи заплановані на середину програми задля урізноманітнення відпочинку та підвищення загальної привабливості туристичного продукту.

3.2. Розрахунок основних економічних показників реалізації туру

З урахуванням сформованого графіка процедур і тривалості перебування, наступним етапом є економічне обґрунтування вартості туру. Для цього необхідно визначити витрати на проживання та дворазове

харчування в курортному готелі «N» залежно від обраного типу розміщення. Розрахунок вартості проживання та харчування наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Вартість проживання та дворазового харчування в готелі на одну особу
з урахуванням норми прибутку

Варіанти розміщення	Вартість за 1 добу, грн	Вартість за 7 діб, грн
2-місне розміщення у 2-місному номері «Стандарт»	1 900	13 300
1-місне розміщення у 2-місному номері «Стандарт»	2 200	15 400
2-місне розміщення у 2-місному номері «Напівлюкс»	2 700	18 900
2-місне розміщення у 2-місному номері «Люкс»	3 300	23 100

Таким чином, розрахунок вартості проживання та дворазового харчування в курортному готелі «N» (табл. 3.4) дозволяє визначити базову складову загальної вартості лікувально-оздоровчого туру «Еко-детокс». Найдоступнішим варіантом є проживання у двомісному номері категорії «Стандарт», тоді як розміщення у номерах підвищеної комфортності («Напівлюкс» та «Люкс») забезпечує відповідно вищий рівень сервісу та комфорту і, відповідно, формує більшу кінцеву вартість туру.

З урахуванням визначеної вартості проживання та харчування, наступним етапом є розрахунок витрат на SPA- та wellness-процедури, які становлять ключову складову розробленого туристичного продукту. Саме комплекс процедур формує оздоровчу цінність туру «Еко-детокс» та визначає його унікальність на ринку рекреаційних послуг. Розрахунок вартості процедур, включених до програми перебування, наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Розрахунок вартості процедур за програмою «Еко-детокс»

Процедури	Вартість	Кількість процедур	Вартість за весь тур
1	2	3	4
Релакс масаж	600	3	1800

Продовж. табл. 3.5

1	2	3	4
Фінська сауна	400	2	800
Ароматерапія	200	4	800
Медитація та дихальні практики	250	3	750
Фітотерапія	150	7	1050
Гідротерапія	200	4	800
Wellness-йога	300	3	900
Всього:	—		6900

Таким чином, розрахунок вартості SPA- та wellness-процедур (табл. 3.5) дозволяє визначити ключову оздоровчу складову туру «Еко-детокс», яка формує його основну споживчу цінність. До складу програми включено комплекс процедур різної тривалості та інтенсивності, що забезпечує гармонійне чергування фізичного та психоемоційного навантаження. Загальна вартість процедур у розрахунку на одну особу становить 6900 грн, що є економічно обґрунтованим показником з урахуванням групового формату організації відпочинку. Важливою складовою розробленого туристичного продукту є також екскурсійна програма, яка доповнює оздоровчий ефект туру та підвищує його рекреаційно-пізнавальну цінність. Наступним етапом є визначення вартості екскурсійного обслуговування, включеного до туру. Розрахунок характеристик та вартості екскурсій наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Характеристика екскурсій, включених до туру

Назва екскурсій	Характеристика	Тривалість	Спосіб пересування	Вартість, грн/особу
1	2	3	4	5
Оглядова екскурсія містом Трускавець	Ознайомлення з центральною частиною курорту, буюетами мінеральних вод, парковою зоною та архітектурними пам'ятками міста	1,0	Пішохідна	200

Продовж. табл. 3.6

1	2	3	4	5
Екскурсія до с. Східниця	Відвідування курортної місцевості, мінеральних джерел та природно-рекреаційних локацій	3,5	Автобусна	450
Екскурсія до Олеський замок	Огляд історико-архітектурної пам'ятки, знайомство з історією та культурною спадщиною регіону	5,0	Автобусна	650
Всього:	—	9,5	—	1300

Результати розрахунку вартості екскурсійного обслуговування (табл. 3.6) свідчать про те, що запропонована екскурсійна програма є важливим доповненням до лікувально-оздоровчого туру «Еко-детокс» та забезпечує його комплексний рекреаційно-пізнавальний характер. Включення трьох різнопланових екскурсій (оглядової, природно-рекреаційної та історико-культурної) урізноманітнює відпочинок туристів, підвищує рівень задоволеності. При цьому загальна вартість екскурсійного обслуговування на одну особу є фіксованою і становить 1300 грн.

З урахуванням усіх складових витрат – проживання та харчування, SPA-і wellness-процедур, екскурсійного обслуговування та страхування – наступним етапом є визначення реалізаційної вартості путівки за різними варіантами розміщення. Результати комплексного розрахунку вартості туру «Еко-детокс» наведено в табл. 3.7. Аналізуючи результати розрахунку реалізаційної вартості путівки за програмою «Еко-детокс» (табл. 3.7, рис. 3.1) слід зазначити, що найнижча вартість туру становить 21 605 грн при розміщенні у двомісному номері категорії «Стандарт», тоді як максимальна – 31405 грн при проживанні у номері категорії «Люкс». У разі потреби курортний готель «N» має можливість запропонувати альтернативні варіанти розміщення відповідно до побажань клієнта.

Таблиця 3.7

Реалізаційна вартість путівки за програмою «Еко-детокс»
на 7 днів

Витрати	2-місне розміщення у 2-місному номері «Стандарт»	1-місне розміщення у 2-місному номері «Стандарт»	2-місне розміщення у 2-місному номері «Напівлюкс»	2-місне розміщення у 2-місному номері «Люкс»
Проживання та 2-разове харчування	13300	15400	18900	23100
Вартість процедур за програмою «Еко-детокс»	6900	6900	6900	6900
Вартість екскурсійного обслуговування	1300	1300	1300	1300
Страхування (15 грн × 7 діб)	105	105	105	105
Загальна вартість туру	21605	23705	27205	31405

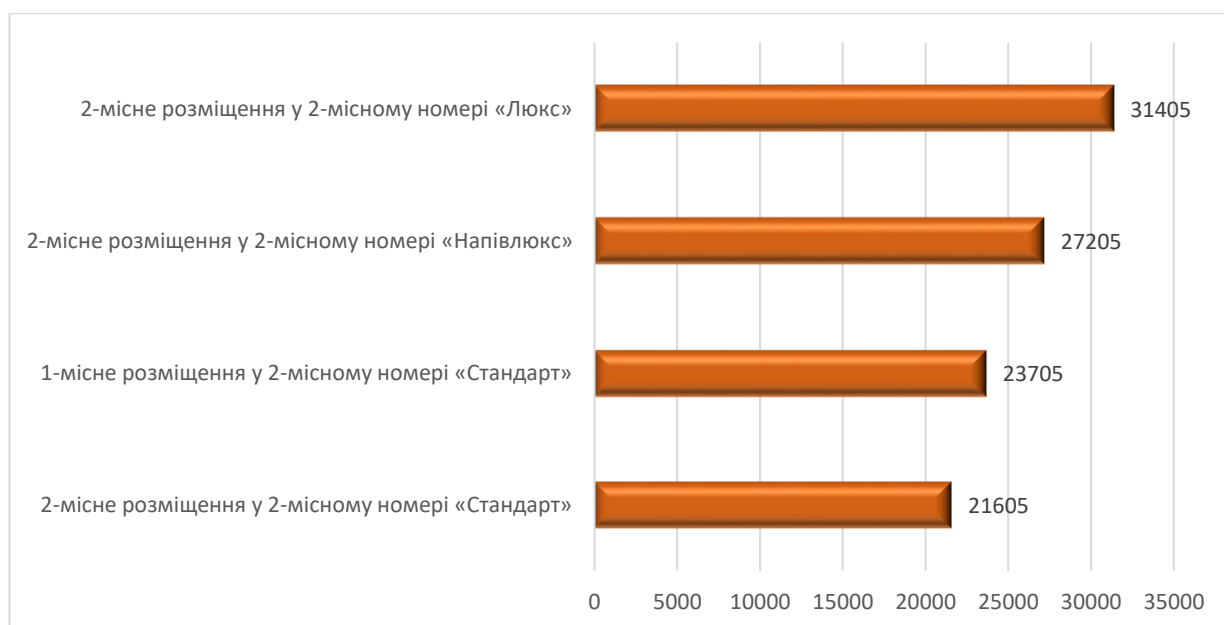

Рис. 3.1. Реалізаційна вартість путівки за 7-денною програмою «Еко-детокс» залежно від варіанта розміщення

Отримані результати підтверджують економічну доцільність та конкурентоспроможність розробленого туру «Еко-детокс» на ринку лікувально-оздоровчих послуг. Запропонована структура витрат є збалансованою, а включення SPA-процедур та екскурсій підвищує загальну споживчу цінність продукту.

3.3. Розрахунок доходу та фінансових результатів від реалізації туру

Запропоновані SPA-тури доцільно на початковому етапі впроваджувати у високий туристичний сезон, оскільки саме літній період є найбільш сприятливим для рекреації та оздоровчого відпочинку. У подальшому реалізацію даних програм планується здійснювати протягом усього року з можливим коригуванням комплексу оздоровчих послуг, рівня сервісу проживання та харчування відповідно до сезонного попиту.

Таким чином, у перший рік впровадження передбачається реалізація програм у період з 28.04 по 01.09 із використанням 20 місць у готелі. На основі цих умов буде визначено кількість клієнтів, які скористаються запропонованими турами (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Розрахунок кількості обслугованих туристів за період реалізації туру

Терміни заїздів	Коефіцієнт завантаження, %	Кількість обслугованих осіб за період
1	2	3
28.04. – 3.05.	90	18
04.05 – 09.05	90	18
10.05 – 15.05	60	12
16.05 – 21.05	60	12
22.05 – 27.05	60	12
28.05 – 03.06	60	12
4.06 – 09.06	60	12
10.06 – 15.06	60	12
16.06 – 21.06	70	14

Продовж. табл. 3.8

1	2	3
22.06 – 27.06	70	14
28.06 – 02.07	70	14
03.07 – 08.07	70	14
09.07 – 14.07	70	14
15.07 – 20.07	70	14
21.07 – 26.07	80	16
27.07 – 01.08	80	16
02.08 – 07.08	80	16
08.08 – 13.08	80	16
14.08 – 19.08	80	16
20.08 – 25.08	80	16
26.08 – 31.08	80	16
Всього за період:	—	304

Зміна кількості обслугованих осіб за заїздами за туром «Еко-детокс» наведена на рис. 3.2.

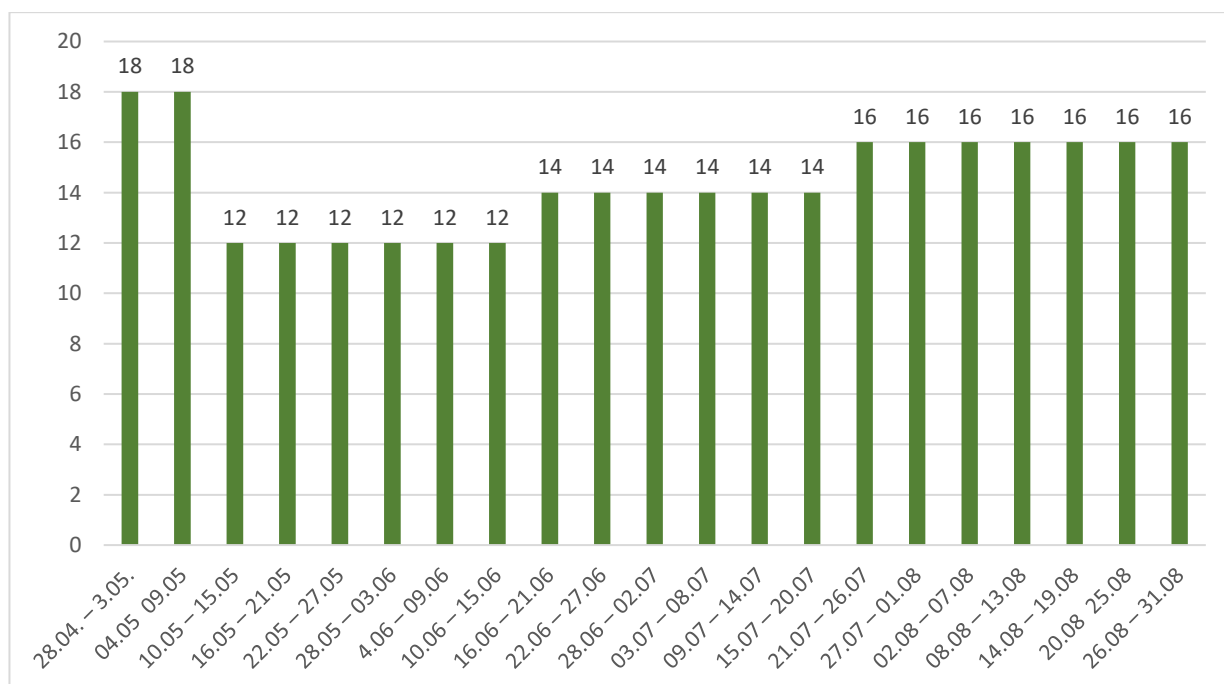

Рис. 3.2. Зміна кількості обслугованих осіб за заїздами

Результати розрахунку кількості обслугованих осіб за період за програмою «Еко-детокс» (табл. 3.8) свідчать про поступову зміну коефіцієнта завантаження курортного готелю залежно від сезону. У період старту

програми (кінець квітня – травень) рівень завантаження є високим (90 %), що забезпечує максимальне залучення рекреантів. У подальшому спостерігається його зниження до 60 % у міжсезоння, після чого відбувається поступове зростання до 70 % та 80 % у літній період, що є характерним для пікового туристичного сезону.

Загальна планова кількість обслугованих осіб за весь період становить 304 особи. Найбільше навантаження припадає на літні місяці, під час яких спостерігається активізація туристичних потоків та підвищений інтерес до оздоровчо-рекреаційних програм.

У подальшому реалізацію зазначених турів доцільно розширити і на періоди міжсезоння, однак на етапі запуску нового туристичного продукту оптимальним є саме літній сезон через необхідність забезпечення максимальної видимості програми та можливостей рекреантів ознайомитися з нею.

Наступним етапом є визначення доходу від реалізації туру. Подальші обчислення виконуються для варіанта двомісного розміщення як найбільш популярного та економічно доцільного. Розрахунок здійснюватиметься на основі норми прибутку, яка включається у структуру вартості туру та становить 30 % від його кінцевої ціни (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Розрахунок доходу від реалізації туру «Еко-детокс» за сезон за 2-місного розміщення

Заїзди в сезоні	Обслуговано за період, осіб	Норма прибутку, грн	Дохід, тис. грн
1	2	3	4
З 28.04. по 3.05.	18	5400	97,20
З 04.05 по 09.05	18	5400	97,20
З 10.05 по 15.05	12	4100	49,20
З 16.05 по 21.05	12	4100	49,20
З 22.05 по 27.05	12	4100	49,20
З 28.05 по 03.06	12	4100	49,20
З 4.06 по 09.06	12	4100	49,20
З 10.06 по 15.06	12	4100	49,20

Продовж. табл. 3.9

1	2	3	4
3 16.06 по 21.06	14	4550	63,70
3 22.06 по 27.06	14	4550	63,70
3 28.06 по 02.07	14	4550	63,70
3 03.07 по 08.07	14	4550	63,70
3 09.07 по 14.07	14	4550	63,70
3 15.07 по 20.07	14	4550	63,70
3 21.07 по 26.07	16	5000	80,00
3 27.07 по 01.08	16	5000	80,00
3 02.08 по 07.08	16	5000	80,00
3 08.08 по 13.08	16	5000	80,00
3 14.08 по 19.08	16	5000	80,00
3 20.08 по 25.08	16	5000	80,00
3 26.08 по 31.08	16	5000	80,00
Всього за період:	304		1431,80

Динаміка доходів від реалізації туру «Еко-детокс» подана на рис. 3.3.

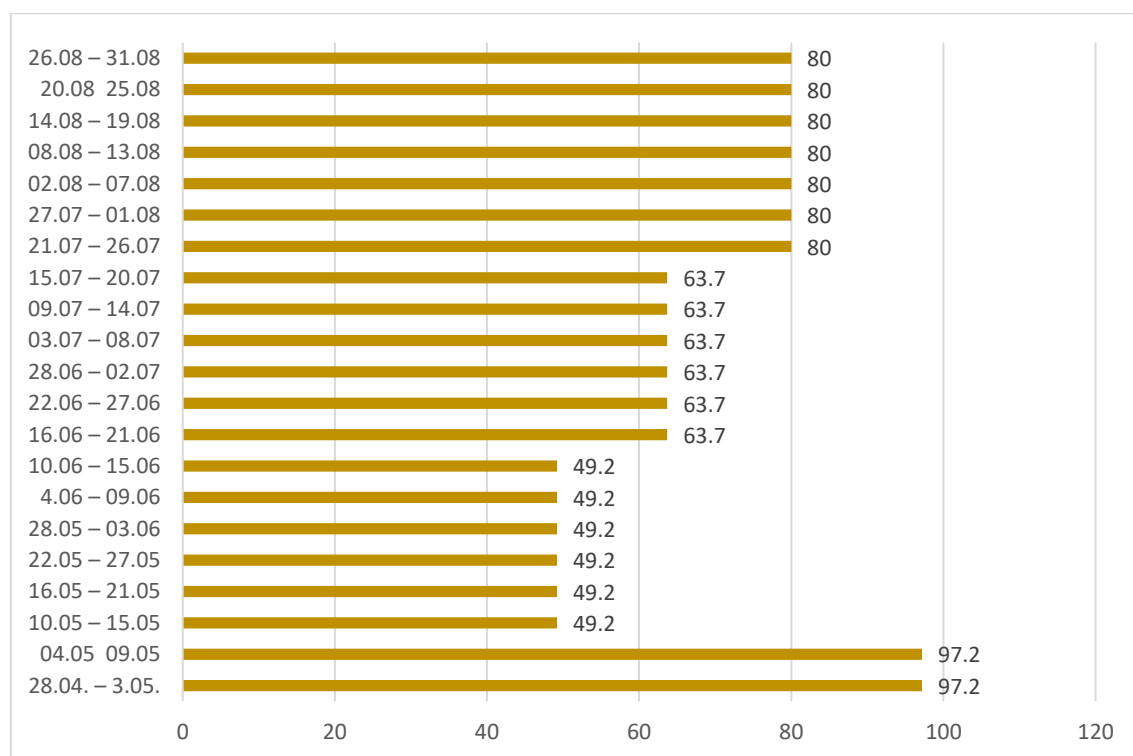

Рис. 3.3. Зміна доходів від реалізації туру «Еко-детокс»

Результати розрахунку доходу від реалізації SPA-туру «Еко-детокс» за сезон (табл. 3.9) свідчать про стабільну економічну ефективність запропонованого туристичного продукту. Доходи формуються нерівномірно

залежно від сезонного завантаження курортного готелю: у початковий період (кінець квітня – травень) спостерігаються високі значення доходу, що зумовлено максимальним рівнем заповнюваності, тоді як у червні показники дещо знижуються через середній рівень попиту. Надалі, у липні–серпні, відбувається поступове зростання доходів, що відповідає піковому туристичному сезону.

Загальний дохід за весь період становить 1431,80 тис. грн, що підтверджує достатню фінансову ефективність реалізації розробленого SPA-туру. Отримані результати також демонструють, що найбільший внесок у формування доходу забезпечують періоди підвищеного завантаження (70–80 %), які припадають на літні місяці.

Після визначення доходів від реалізації запропонованого туру доцільно перейти до розрахунку фінансового результату його впровадження.

З цією метою необхідно встановити, яку частку витрат курортного готелю слід віднести на собівартість нового туристичного продукту, виходячи з його питомої ваги у загальній структурі продажів. У розрахунках приймається припущення, що частка даного туру становитиме 5 % від загального обсягу реалізації, відповідно й 5 % поточних витрат підприємства мають бути включені до його собівартості.

Крім того, аналогічний підхід застосовується до адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат – 5 % від їх загальної суми також відносяться на витрати організації та реалізації туру. Поточні витрати курортного готелю за звітний період наведено в табл. 3.10.

Таблиця 3.10

Відомості щодо поточних витрат курортного готелю за звітний період

Статті поточних витрат готелю	Тис. грн
Собівартість послуг	32150,11
Адміністративні витрати	924,01
Витрати на збут	721,30
Інші операційні витрати	727,01
Усього:	34522,43

На основі виконаних розрахунків можна встановити фінансовий результат діяльності курортного готелю від реалізації запропонованого туру, який наведено в табл. 3.11.

Таблиця 3.11

Формування фінансових результатів від реалізації туру «Еко-детокс»

Показники	Сума, тис. грн
Чистий дохід від надання послуг	1431,80
Собівартість послуг	711,78
Валовий прибуток	720,02
Адміністративні витрати	46,20
Витрати на збут	36,07
Інші операційні витрати	36,35
Результат від операційної діяльності	601,40
Податок на прибуток	108,52
Чистий прибуток	493,15

Графічно фінансові результати від реалізації туру наведені на рис. 3.4.

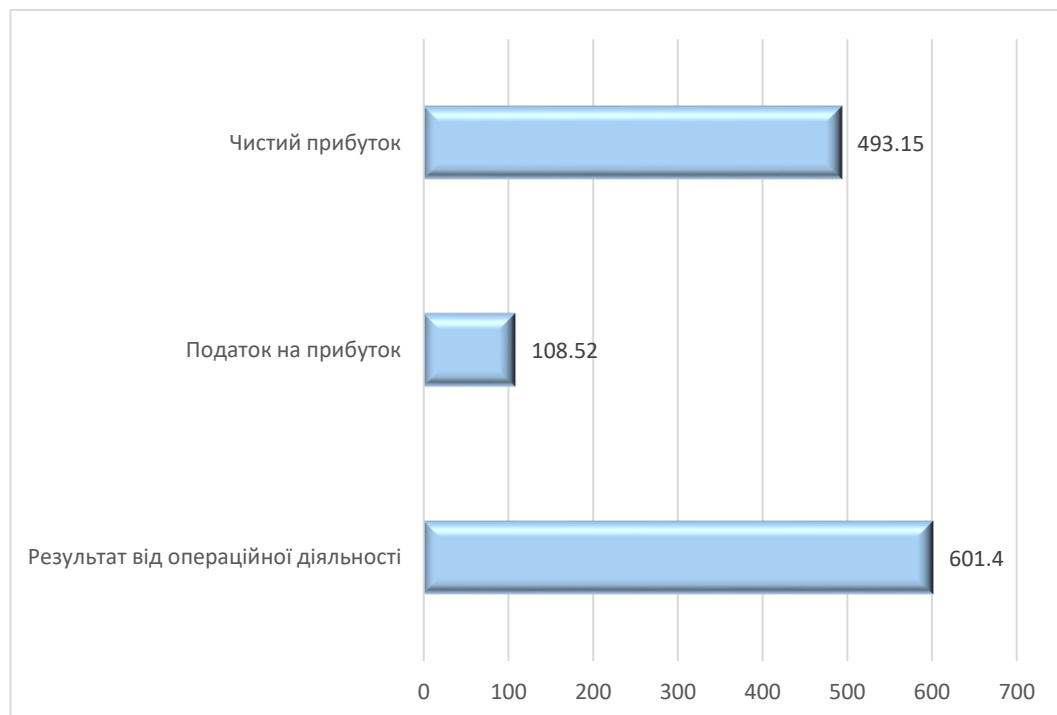

Рис. 3.4. Фінансові результати від реалізації туру

Аналіз фінансових результатів реалізації SPA-туру «Еко-детокс» свідчить про його високу економічну ефективність. Отриманий чистий

прибуток у розмірі 493,15 тис. грн підтверджує доцільність впровадження даного туристичного продукту та його привабливість з точки зору рентабельності для курортного готелю. Водночас позитивне значення результату від операційної діяльності (601,40 тис. грн) демонструє стабільність формування доходів навіть після врахування адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

У перспективі розширення періоду реалізації туру, зокрема за рахунок міжсезоння, дозволить зменшити сезонні коливання завантаження готелю та забезпечити більш рівномірний потік клієнтів протягом року, що, своєю чергою, сприятиме підвищенню загальної ефективності діяльності підприємства.

3.4. Розробка альтернативного туру інноваційної спрямованості та порівняння ефективності розроблених варіантів

З метою порівняння ефективності та варіативності оздоровчих туристичних продуктів на базі курортного готелю «N» було розроблено альтернативний Eco-wellness-тур «Еко-Фітнес: схуднення та відновлення». На відміну від програми «Еко-детокс», дана програма орієнтована переважно на активізацію обмінних процесів організму, корекцію ваги, підвищення фізичної активності та формування здорового способу життя. Основу туру становлять кардіо-wellness тренування, лімфодренажні процедури, фітнес-йога, активні пішохідні маршрути та оздоровчі практики, поєднані з елементами рекреаційного туризму.

При формуванні програми було враховано необхідність поєднання фізичних навантажень із відновлювальними та релаксаційними процедурами, що забезпечує комплексний оздоровчий ефект без надмірного перевантаження організму рекреантів.

Календарний план проходження процедур і екскурсій альтернативного туру наведено в табл. 3.12.

Таблиця 3.12

Календарний план проходження процедур і екскурсій в турі
«Еко-Фітнес: схуднення та відновлення»

Дні	Ранок	День	Післяобідній час	Вечір
1	Консультація дієтолога + лімфодренажна гідротерапія	Легка фітотерапія	Кардіо-wellness тренування	Відпочинок
2	Фітнес-йога	Аеробна активність (walk training)	Екскурсія (пів дня): Трускавець (пішохідні маршрути, бювети)	Фінська сауна
3	Лімфодренаж + ароматерапія	Фітнес-йога	Гідротерапія (контрастні процедури)	Відновлення
4	Кардіо-wellness	Гідротерапія	Екскурсія (пів дня): Східниця (пішохідні маршрути, джерела)	Легка релаксація
5	Фітотерапія + детокс-режим	Фітнес-йога	Ароматерапія (контроль апетиту)	Сауна
6	Інтенсивна ходьба / скандинавська ходьба	Лімфодренажні процедури	Екскурсія (пів дня): Олеський замок (пішохідний формат)	Відновлення
7	Легка йога + фітотерапія	Медитація + стабілізація дихання	Ароматерапія	Вільний вечір. Від'їзд

Важливою складовою альтернативного туру є екскурсійна програма, яка орієнтована на активний відпочинок, оздоровчу ходьбу та рекреаційне використання природних ресурсів регіону. Характеристика екскурсій, включених до програми «Еко-Фітнес: схуднення та відновлення», наведено в табл. 3.13.

Екскурсійна програма туру «Еко-Фітнес: схуднення та відновлення» має більш активний та спортивно-рекреаційний характер порівняно з туром «Еко-детокс».

Таблиця 3.13

Характеристика екскурсій, включених до туру

Назва екскурсій	Характеристика	Тривалість	Спосіб пересування	Вартість, грн/особу
Трускавець – місто здоров'я та руху	Пішохідна оздоровча прогулянка, бювети, парк, теренкури	2,0	Пішохідна	250
Екскурсія до с. Східниця	Оздоровча ходьба, відвідування джерел	3,5	Автобус + пішохідна	450
Карпати: маршрут здоров'я	Легкий хайкінг у передгір'ї Карпат	4,0	Автобус + пішохідна	650
Всього:	–	9,5	–	1350

Якщо у попередній програмі екскурсії були переважно спрямовані на ознайомлення з культурно-історичними та природно-рекреаційними об'єктами регіону, то в даному турі основний акцент зроблено на оздоровчій ходьбі, фізичній активності та використанні природних ландшафтів для активного відпочинку.

Запропоновані екскурсії поєднують пізнавальну та wellness-складову, сприяючи підвищенню рухової активності туристів, покращенню фізичного стану та формуванню здорового способу життя. Особливістю програми є включення пішохідних маршрутів, теренкурів та елементів легкого хайкінгу, що відповідає концепції туру, орієнтованого на схуднення та відновлення організму. Порівняно з програмою «Еко-детокс», загальна вартість екскурсійного обслуговування є дещо вищою та становить 1350 грн на одну особу. Водночас така структура екскурсій дозволяє підвищити рекреаційну цінність туру та забезпечує його чітке позиціонування як wellness-фітнес-продукту активного типу.

Перейдемо до оцінки ефективності розроблених турів.

Оцінювання ефективності розробленого туристичного продукту здійснюється шляхом визначення показників чистої рентабельності продажів та чистої рентабельності витрат.

Чиста рентабельність продажів характеризує рівень прибутковості туристичного продукту та визначається як відношення чистого прибутку від реалізації туру до чистого доходу від надання послуг:

$$ЧР_n = \frac{ЧП}{ЧД} * 100, \% \quad (3.1)$$

де $ЧР_n$ – чиста рентабельність продажів;

$ЧП$ – чистий прибуток;

$ЧД$ – чистий дохід від реалізації послуг.

$$ЧР_{\text{П еко-детокс}} = 493,15 : 1431,80 \times 100 = 34,4 \%;$$

$$ЧР_{\text{П еко-фітнес}} = 515,17 : 1485,60 \times 100 = 34,7 \%;$$

Чиста рентабельність витрат характеризує ефективність використання витрат підприємства та розраховується як відношення чистого прибутку до загальної суми собівартості наданих послуг і супутніх витрат, зокрема адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат:

$$ЧР_v = \frac{ЧП}{C + I_v} * 100, \% \quad (3.2)$$

де $ЧР_v$ – чиста рентабельність витрат;

C – собівартість наданих послуг;

I_v – інші витрати (сума адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат).

$$ЧР_{v \text{ еко-детокс}} = 493,15 : (711,78 + 46,20 + 36,07 + 36,35) * 100 = 59,4 \%;$$

$$ЧР_{v \text{ еко-фітнес}} = 515,17 : (732,94 + 48,10 + 38,25 + 37,90) * 100 = 60,1 \%$$

На основі проведених розрахунків можна зробити висновок, що розроблені wellness-тури є економічно доцільними та достатньо ефективними для впровадження в діяльність курортного готелю. Реалізація запропонованих програм дозволить підприємству отримати додатковий чистий прибуток

упродовж сезону в розмірі 493,15 тис. грн за туром «Еко-детокс» та 515,17 тис. грн за туром «Еко-Фітнес: схуднення та відновлення».

Визначимо показники ефективності розроблених турів (табл. 3.14, рис. 3.5).

Таблиця 3.14

Показники ефективності розроблених турів

Показники	«Еко-детокс»	«Еко-Фітнес: схуднення та відновлення»
Одноразові витрати, тис. грн	150,00	185,00
Чистий прибуток, тис. грн	493,15	515,17
Період окупності, років	0,3	0,36
Рентабельність інвестицій, %	328,8	278,5
Чиста рентабельність продажів, %	34,4	34,7
Чиста рентабельність витрат, %	59,4	60,1

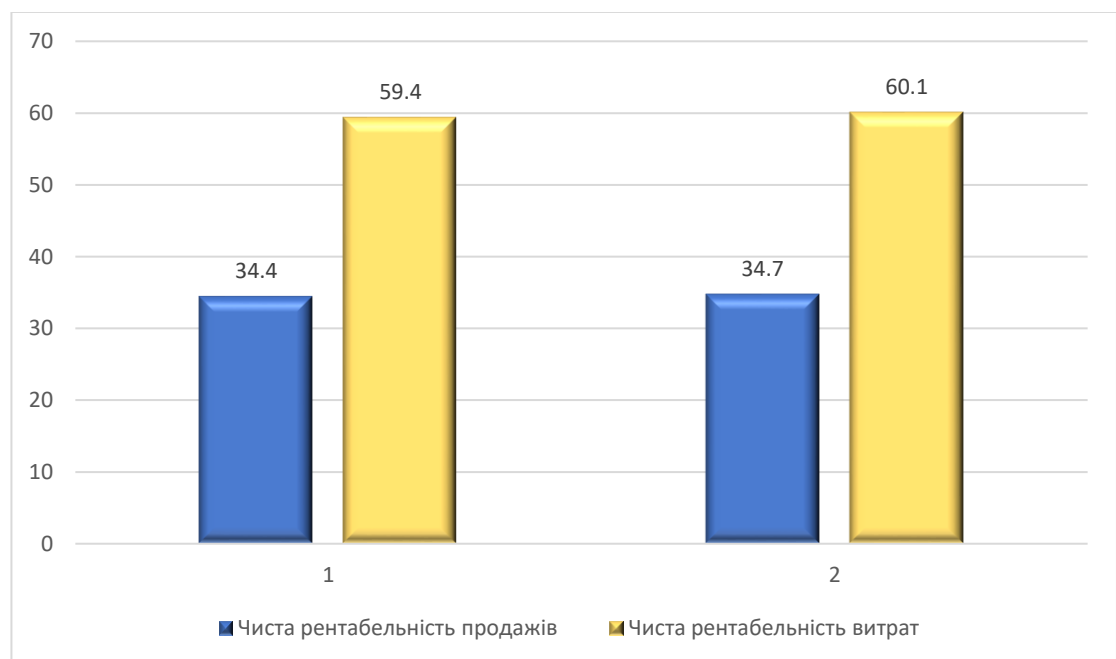

Рис. 3.5. Показники чистої рентабельності продажів та витрат розроблених турів, %

Аналіз показників ефективності розроблених туристичних продуктів свідчить про їхню високу економічну доцільність та інвестиційну

привабливість. Обидва тури демонструють значні обсяги чистого прибутку при відносно невисокому рівні одноразових витрат, що забезпечує швидку окупність вкладених коштів: 0,3 року для програми «Еко-детокс» та 0,36 року для туру «Еко-Фітнес: схуднення та відновлення».

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що обидва туристичні продукти є економічно ефективними та можуть бути рекомендовані до впровадження. При цьому «Еко-детокс» є більш вигідним з позиції інвестиційної окупності, тоді як «Еко-Фітнес» має вищу операційну рентабельність і краще відповідає сучасним трендам активного wellness-туризму.

Інноваційність розроблених турів полягає не у самій ідеї формування оздоровчих пакетних програм, оскільки wellness- та SPA-продукти є достатньо поширеними на сучасному туристичному ринку. Новизна запропонованих рішень визначається інтеграційним підходом до формування туристичного продукту, який поєднує лікувально-оздоровчі процедури з активною туристично-екскурсійною складовою в межах єдиного пакету перебування.

Запропоновані тури передбачають чітко структуровану програму перебування з погодинним та поетапним розподілом навантаження, що забезпечує поєднання відновлювальних процедур, фізичної активності та пізнавального відпочинку. Саме включення екскурсійних маршрутів до складу SPA- та wellness-програм, узгоджених із режимом процедур і відпочинку, формує принципово нову якість туристичного продукту.

Водночас важливо зазначити, що екологічна складова, зокрема використання натуральних продуктів харчування та впровадження екологічного підходу до поводження з відходами, вже реалізується в діяльності курортного готелю і є базовою характеристикою його функціонування.

Таким чином, інноваційність розроблених турів полягає у створенні комплексного лікувально-оздоровчого туристичного продукту змішаного типу (wellness + рекреаційний туризм), що дозволяє одночасно задовольняти

потреби у відновленні здоров'я, активному відпочинку та пізнавальному туризмі, підвищуючи конкурентоспроможність курортного готелю на ринку оздоровчих послуг.

З метою повноцінного обґрунтування доцільності впровадження запропонованих Eco-wellness-турів, окрім оцінки їх інноваційності та економічної ефективності, важливо також врахувати можливі ризики реалізації проєкту.

Основними ризиками при реалізації розроблених турів є внутрішні та зовнішні фактори. До внутрішніх належить людський фактор, зокрема недостатній рівень підготовки персоналу до впровадження нових wellness- і SPA-програм або можливий опір змінам у процесах обслуговування. До зовнішніх ризиків відноситься сезонність попиту на оздоровчі послуги в курортних регіонах, що може впливати на рівень завантаженості готелю.

Для мінімізації зазначених ризиків передбачено проведення навчання персоналу, впровадження системи мотивації, а також адаптацію турів до міжсезонного періоду шляхом переорієнтації на внутрішні wellness-послуги та застосування гнучкої цінової політики.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження довело, що лікувально-оздоровчий туризм є одним із найбільш динамічних сегментів сучасної туристичної індустрії, а також дозволило зробити наступні висновки.

У процесі дослідження сутності та особливостей лікувально-оздоровчого туризму встановлено, що він є складним багатокomпонентним видом туристичної діяльності, який поєднує елементи лікування, профілактики захворювань, рекреації та відновлення фізичного і психоемоційного стану людини. Основою даного напрямку є використання природних лікувальних ресурсів (мінеральних вод, кліматичних умов, природних факторів), а також сучасних SPA- та wellness-технологій. Важливою особливістю є чітка орієнтація на оздоровчий результат, регламентований режим перебування та поєднання медичних і рекреаційних процедур у межах одного туристичного продукту.

Аналіз теоретичних основ інноваційного розвитку лікувально-оздоровчого туризму показав, що сучасні тенденції формування туристичних продуктів базуються на принципах інтеграції, індивідуалізації та гнучкості. Особливого значення набуває створення комплексних турів, які поєднують різні види активностей – оздоровчі процедури, фізичну активність, релаксаційні практики та елементи дозвілля. Інноваційність у цій сфері проявляється також у переході від стандартних програм до персоналізованих пакетних рішень, які враховують потреби, стан здоров'я та очікування туристів.

Дослідження ресурсно-інноваційних засад розвитку лікувально-оздоровчого туризму України в контексті європейського досвіду дозволило встановити, що Україна має значний природно-рекреаційний потенціал, зокрема у курортних регіонах Карпат, Поділля та Причорномор'я. Водночас рівень впровадження інноваційних підходів до організації оздоровчого туризму залишається недостатнім. Європейська практика демонструє

ефективність інтегрованих моделей розвитку, які поєднують медичні, wellness-, екологічні та цифрові сервіси в межах єдиного туристичного продукту.

Підсумовуючи результати тематичного аналізу діяльності курортного готелю «N», слід відзначити такі ключові положення.

Проведений аналіз виробничої програми засвідчив наявність негативної динаміки в обсягах наданих послуг. У 2023–2025 рр. кількість ліжко-днів зменшилася на 873 одиниці, або на 6,64 %, при цьому середній темп приросту становив –3,38 %. Коефіцієнт завантаження підприємства залишався відносно стабільним і коливався в межах 37,5–38,4 %, що свідчить про сталі, але недостатньо високі показники використання потужностей.

Аналіз структури контингенту рекреантів виявив зміну споживчих пріоритетів. Спостерігається поступове скорочення загальної кількості відвідувачів при одночасному зростанні попиту на wellness-програми та комплексні оздоровчі послуги. Натомість частка традиційних лікувальних процедур поступово зменшується, що відображає загальну тенденцію переходу до більш сучасних профілактично-рекреаційних форматів відпочинку.

Фінансовий аналіз показав, що, незважаючи на зростання чистого доходу підприємства на 3932,96 тис. грн (12,4 %), собівартість зростала швидшими темпами — на 4048,32 тис. грн (14,4 %). Це призвело до зниження прибутковості діяльності: чистий прибуток скоротився на 547,2 тис. грн (30,37 %), що свідчить про погіршення загальної фінансової ефективності роботи готелю.

Додатково було проаналізовано попит на лікувально-оздоровчі, SPA- та wellness-послуги, який продемонстрував зростання інтересу до пакетних програм порівняно з окремими процедурами. Зокрема, попит на послуги у складі комплексних програм збільшився на 7,0–11,4 %, тоді як попит на разові послуги зменшився на 26–30 %, що підтверджує перехід споживачів до комплексного формату оздоровлення.

Результати анкетування також засвідчили високу зацікавленість рекреантів у впровадженні Eco-wellness турів. Більшість респондентів позитивно оцінили використання природних методів оздоровлення, екологічного харчування та локальних продуктів у межах програм.

Окремо встановлено високий рівень підтримки поєднання оздоровчих та екскурсійних компонентів: 76 % опитаних підтримують інтеграцію лікування з екскурсіями, 82 % віддають перевагу природним туристичним маршрутам, а 79 % вважають екскурсійну складову важливим елементом оздоровчого туру. Отримані результати підтверджують доцільність формування комплексного лікувально-оздоровчого туристичного продукту.

В рекомендаційній частині роботи розроблено інноваційну Eco-wellness-програму перебування тривалістю 7 днів «Еко-детокс». Програма орієнтована на найбільш затребувані напрями wellness-відпочинку та передбачає комплексне використання SPA-процедур, природних оздоровчих практик, фітотерапії, мінеральних вод, релаксаційних методик та туристично-рекреаційних заходів.

На основі визначення вартості процедур програми, проживання, 2-разового харчування та екскурсійного обслуговування розраховано реалізаційну вартість путівки. В подальшому на її основі визначено доходи від реалізації Eco-wellness-туру та основні фінансові результати його впровадження.

Також розроблено альтернативний інноваційний тур «Еко-Фітнес: схуднення та відновлення». При його формуванні враховано необхідність поєднання підвищеної фізичної активності з відновлювальними та релаксаційними процедурами. Для даного туру сформовано детальний календарний план проходження процедур і екскурсій, що забезпечує логічну послідовність навантаження та відпочинку протягом усього періоду перебування.

За результатами розрахунків визначено показники ефективності розроблених туристичних продуктів. Отримані дані свідчать, що обидва тури

є економічно доцільними, рентабельними та можуть бути рекомендовані до практичного впровадження в діяльність курортного готелю.

Крім того, у процесі дослідження було враховано ризики впровадження розроблених Eco-wellness-турів та обґрунтовано заходи щодо їх мінімізації.

Основним внутрішнім ризиком визначено людський фактор, пов'язаний із недостатнім рівнем підготовки персоналу до роботи з інноваційними wellness- та фітнес-програмами, що може впливати на якість надання послуг та рівень задоволеності клієнтів. Для його зниження передбачено систему попереднього навчання персоналу, проведення регулярних тренінгів, підвищення кваліфікації та запровадження мотиваційної системи, орієнтованої на якість сервісу та відгуки рекреантів.

Серед зовнішніх ризиків основним є сезонність попиту на лікувально-оздоровчі послуги, який може призводити до нерівномірного завантаження курортного готелю протягом року. З метою мінімізації цього ризику запропоновано адаптацію програм до міжсезонного періоду шляхом переорієнтації акцентів на SPA-, wellness- та релаксаційні послуги, а також застосування гнучкої цінової політики, сезонних знижок і спеціальних пакетних пропозицій, що дозволяє забезпечити більш стабільний попит і підвищити загальну ефективність діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Влащенко Н. М. Інновації в санаторно-курортних послугах та лікувальному туризмі. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2025. № 4 (96). <https://humanitarian.com.ua/index.php/economics/article/view/1381/1408> (дата звернення 16.05.2026).
2. Влащенко Н. М. Стратегічний розвиток санаторно-курортних підприємств: виклики, тенденції та перспективи. *Бізнес Інформ*. 2025. № 4. С. 482-490. DOI : <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-4-482-490> (дата звернення 14.05.2026).
3. Влащенко Н. М., Рябєв А. А., Тонкошкур М. В. Розвиток бізнес-процесів у санаторно-курортній сфері. *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 169-175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_2_24 (дата звернення 11.05.2026).
4. Влащенко Н.М. Санаторно-курортний комплекс: проблеми і перспективи розвитку в умовах війни. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: глобальні виклики* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф (м. Харків, 15 квітня 2025 р.). Харків: ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2025. 425 с. С. 154–156. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/vlaschenko10.htm (дата звернення 11.05.2026).
5. Галасюк С. Концептуальні підходи до визначення терміну «лікувально-оздоровчий туризм». *Економіка та суспільств*. 2023. №47. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-8> (дата звернення 08.05.2026).
6. Галаченко О. О. Регіональна політика розвитку сфери санаторно-курортних послуг : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка / Олександр Олександрович Галаченко. Львів. 2019. 479 с. URL : <https://surl.li/qcdmll> (дата звернення 07.04.2026).
7. Гальків Л. І., Кулиняк І. Я., Гербут М. В. Санаторно-курортна діяльність: ринок послуг санаторіїв у регіонах України. *Вісник Львівського політехнічного національного університету*. 2020. № 3. С. 18– 26.

8. Гладкий О. В., Килівник В. С., Рудий Ю. Й., І. В. Руда, Марчук О. В. Особливості розвитку медичного туризму в західних регіонах України. *Реабілітаційні та фізкультурно-рекреаційні аспекти розвитку людини*. 2022. № 11. С. 90–95.
9. Державне агентство розвитку туризму України. Міжнародна технічна допомога та регіональний розвиток туризму в Україні : аналітичні матеріали. URL : <https://invest.if.gov.ua/en/cooperation/mizhnarodna-tehnichna-dopomoga?utm> (дата звернення 15.05.2026).
10. Державне агентство розвитку туризму України. Подорож до себе. Шляхи відновлення : офіц. сайт. URL : <https://tourism.gov.ua/podorozh-do-sebe> (дата звернення 15.05.2026).
11. Єрмоленко С. І. Електронна карта пацієнта у системі курортного обслуговування. *Економіка та держава*. 2019. № 3. С. 52–57. https://ev.nmu.org.ua/docs/2019/3/EV20193_052-057.pdf (дата звернення 11.04.2026).
12. Зарубіна А. В., Сіра Е. О., Демчук Л. І. Особливості туризму в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-1> (дата звернення 05.04.2026).
13. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. Чернівці : Книги-XXI, 2003. 300 с.
14. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 334 с.
15. Лікувально-курортний комплекс «Rixos-Прукарпаття». Офіційний сайт. URL: <https://rixos.ua/?utm> (дата звернення 08.05.2026).
16. Марченко Н. І., Дітріх І. В. Перспективи застосування Wellness-інновацій в індустрії гостинності. *Вчені записки*. 2020. Том 31 (70) № 6 Ч. 2. С. 65–70.
17. Мельник Л. В., Батиченко С. П. Особливості розвитку лікувально-оздоровчого туризму в регіонах України. *Часопис картографії*. 2018. № 19. С. 41–47.

18. Михайліченко Г. І. Розвиток туристичного продукту лікувально-оздоровчого та медичного туризму України. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. С. 3–10.
19. Молодецький А. Е., Остра В. А. Лікувально-оздоровчий туризм в українських Карпатах і Причорномор'ї: сучасний стан і тенденції. *Вісник ОНУ*. Серія: Географічні і геологічні науки. 2020. Т. 25. № 1 (36). С. 126–140.
20. Москвяк Я. Медичний туризм: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2022. № 310(5(1)). С. 135-140. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5\(1\)-22](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5(1)-22) (дата звернення 08.05.2026).
21. Мочульська О. М., Шульгай А. Г., Ошлянська О. А., Бондарчук В. І., Завіднюк Ю. В., Чорномидз І. Б., Добровольська Л. І., Сверстюк А. С. Сучасні тенденції, детермінанти та перспективи розвитку медичного та лікувально-оздоровчого spa- та wellness-туризму в світі. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2019. № 3 (81). С. 56–61.
22. Панків Н., Мельник С. Розвиток внутрішнього туризму в умовах сучасних викликів: аналіз світового досвіду та перспективи для України в період війни та поствоєнного відновлення. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2025. URL: <https://herald.khmn.edu.ua/index.php/herald/article/view/2354?utm> (дата звернення 15.05.2026).
23. Паньків Н., Роїк О. Туризм в Україні у воєнний період: екологічні, економічні та соціальні наслідки. *Theoretical Foundations in Economics and Management*: колективна монографія. Міжнародна наукова група. Бостон: Primedia eLaunch, 2022. С. 307–326. DOI: 10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.3 (дата звернення 18.05.2026).
24. Парфіненко Т. О. Концепція wellness як інноваційний напрямок організації роботи готельних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-81> (дата звернення 15.05.2026).

25. Романова А. А. Аналіз становлення і розвитку медичного туризму в Україні у контексті світового економічного простору. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. №1(9). С. 62–68. URL : <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/131306> (дата звернення 08.05.2026).

26. Субота М. В., Демидова М. М. Складові ціннісних переваг при формуванні бізнес-моделі надання оздоровчих послуг та зміцнення соціально-економічної безпеки сталого розвитку санаторно-курортних закладів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 10 (233). С. 139-147. URL : <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/4898> (дата звернення 07.04.2026).

27. Ткаченко Т., Гладкий О., Жученко В. Рекреаційний туризм: диверсифікація продуктового портфеля. *Scientia Fructuosa (Вісник Київського національного торговельно-економічного університету)*. 2021. № 138 (4). С. 81–90.

28. Українська асоціація туризму. Щорічний звіт про стан туристичної галузі в Україні за 2023 рік. Київ: УАТ, 2024.

29. Уніан. Портал новин. У 2025 році туризм в Україні не просто вижив, він знову почав приносити гроші. URL : <https://www.unian.ua/tourism/news/u-2025-roci-turizm-v-ukrajini-ne-prosto-vizhiv-vin-znovu-pochav-prinositi-groshi-opendatabot-13299315.html> (дата звернення 05.04.2026).

30. Устименко Л., Булгакова Н. Розвиток wellness-туризму та його вплив на трансформацію туристичної індустрії України. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Туризм, 2(1), 49–59. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7603.2.1.2019.173023> (дата звернення 08.05.2026).

31. Холявка В. З., Лешко Х. С., Мочульська О. М., Кухтій А. О. Сучасні аспекти, фактори впливу і перспективи розвитку медичного та лікувально-оздоровчого туризму в Україні. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2019. № 1 (79). С. 25–33.

32. Шандор Ф. Ф., Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму : підручник. Київ : Знання, 2013. 352 с.

33. Шека О. Глобальні тренди та інноваційні підходи до організації лікувально-оздоровчого туризму на курортах. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. № 3 (79). С. 85–91. DOI: <https://doi.org/10.35432/1993-8330appa3792019185437> (дата звернення 11.05.2026).

34. Щука Г. П., Ковальська Л. В., Гальків, Л. Визначення змісту та структури лікувально-оздоровчого туризму. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2022. №5. С. 91-97. <https://doi.org/10.36477/tourismhospsee-5-11> (дата звернення 08.05.2026).

35. Яворська Г. Велнес концепція в готельній індустрії. *Інновації розвитку харчових технологій та індустрії гостинності в контексті сучасних тенденцій готельно-ресторанного бізнесу*: зб. тез доп. І Всеукраїнської наук.-практ. конф., 13 травня 2020 р. Тернопіль, 2020. С. 63.

36. Alastair M. Morrison, J. Andres Coca-Stefaniak Routledge Handbook of Tourism Cities. 2020. URL : <https://dokumen.pub/the-routledge-handbook-of-cultural-tourism-2012019572-9780415523516-9780203120958.html> (дата звернення 04.04.2026).

37. Booking.com. Санаторії та SPA-готелі в Україні: ціни та пропозиції. URL: <https://www.booking.com> (дата звернення 20.03.2026).

38. Global Wellness Institute. Global Wellness Economy Monitor: Wellness Tourism Initiative. New York: Global Wellness Institute, 2023. URL : <https://globalwellnessinstitute.org/industry-research> (дата звернення 15.05.2026).

39. Dini M., Pencarelli T. Wellness tourism and the components of its offer system: a holistic perspective. *Tourism Review*. 2021. 77(2), 394–412. <https://doi.org/10.1108/TR-08-2020-0373> (дата звернення 21.05.2026).

40. Hall C.M., Gössling S. Tourism and Climate Change: Impacts, Adaptation and Mitigation. Routledge, 2015.

41. Hjalager, A.-M., Konu, H. Co-Branding and Co-Creation in Wellness Tourism: The Role of Cosmeceuticals. *Journal of Smart Innovations on the Recreative & Wellness Industries and Niche Tourism*. 2021. Vol. 3, Issue 1–2. P. 43–49. DOI: 10.1080/19368623.2011.611727 (дата звернення 16.05.2026).

42. Hotels24.ua. Санаторії України: вартість проживання та лікування.
URL: <https://hotels24.ua> (дата звернення 20.03.2026).

43. Kaplan R. S., & Norton D. P. The Strategy-Focused Organization: How Balanced Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment. *Harvard Business Review Press*. 2001. 400 p. URL : https://books.google.com.ua/books?id=6sC_X4DR-WoC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (дата звернення 04.04.2026).

44. Roik Oksana, Pankiv Natalia. Tourism business of Ukraine in the conditions of full-scale Russian-Ukrainian war: new challenges and realities. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects*: Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. P. 276-286.

45. Terebukh A., Pankiv N., Roik O. Integral assessment of the impact on Ukraine’s environment of military actions in the conditions of Russian aggression. *Ecological Engineering & Environmental Technology*. 2023. Vol. 24, iss. 3. P. 90–98. (SciVerse SCOPUS). www.ecoeet.com/Integral-assessment-of-the-impact-on-Ukraine-s-environment-of-military-actions-in,157569,0,2.htm (дата звернення 04.04.2026).